

Sara Ramírez Gómez

SAAMAKA ZEGGENSCHAP

in besluiten over landgebruik

Utrecht University

Sara Ramírez Gómez

SAAMAKA

ZEGGENSCHAP

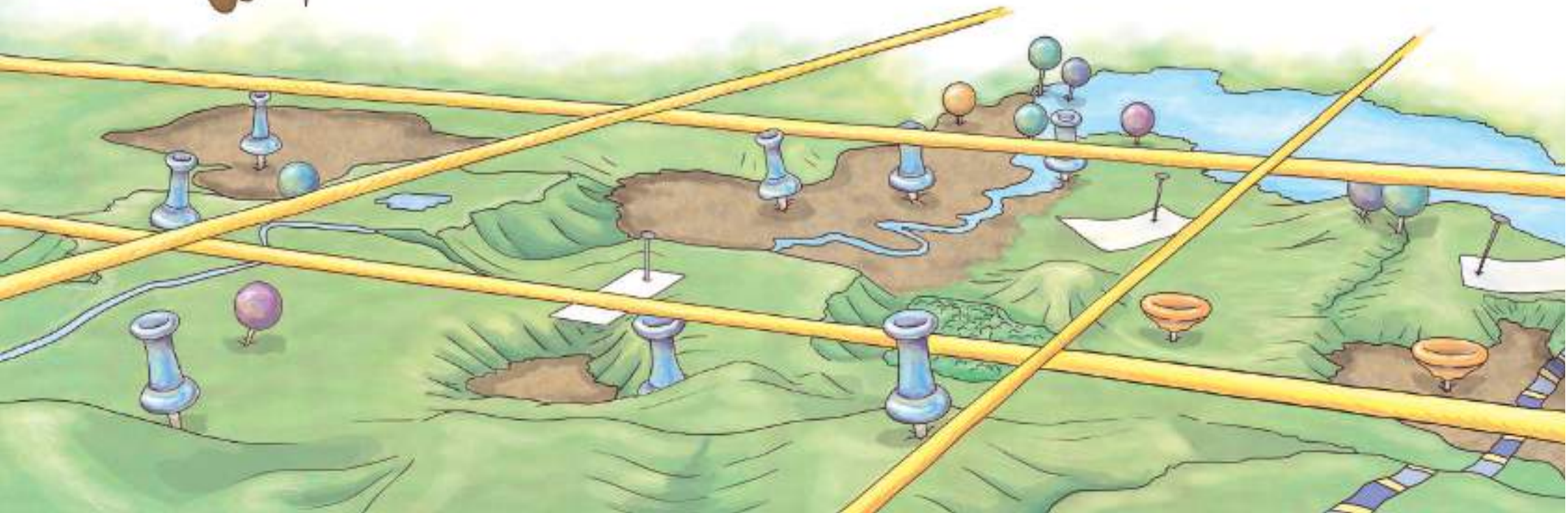
in besluiten over landgebruik

In samenwerking met Debora Linga, Rudi van Kanten,
Lisa Best en Pita Verweij

SAAMAKA ZEGGENSCHAP IN BESLUITEN OVER LANDGEBRUIK

Dit document is het resultaat van een participatief onderzoek dat tussen 2013 en 2016 is uitgevoerd door Tropenbos Suriname en de Saamaka gemeenschappen in het Boven Suriname gebied. De uitvoering van het project werd ondersteund door de Vereniging van Saamaka Gezagsdragers (VSG). De projectdoelstellingen waren: 1) Kennis en kaarten produceren over de ecosysteemdiensten die belangrijk zijn voor de Saamaka gemeenschappen. 2) Begrijpen hoe een proces van participatieve kartering gebruikt kan worden om inclusief beleid te ondersteunen dat de behoeften en prioriteiten van de Saamaka gemeenschappen met betrekking tot het gebruik van ecosysteemdiensten erkent.

Dit document is gepubliceerd onder het Shared Resources Joint Solutions (SRJS) programma, een strategisch partnerschap tussen WWF NL, IUCN NL en het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken. De hier verkondigde opvattingen en meningen behoren de auteur toe en komen niet noodzakelijk overeen met de officiële opvattingen of het beleid van een andere instantie of organisatie.

Uitgegeven door

Tropenbos Suriname, Paramaribo, Suriname.

Auteursrecht

© Tropenbos Suriname, Paramaribo, Suriname.

Citaat

Ramirez, S. O. 2020. Saamaka zeggenschap in besluiten over landgebruik. Tropenbos Suriname, Paramaribo, Suriname.

Auteur

Ramirez-Gomez S.O.I.

In samenwerking met

Debora Linga
Rudi van Kanten
Lisa Best
Pita Verweij

Gecoördineerd door

Nafesa Ilahibaks

Redactioneel ontwerp

Fairatie Creatividad

Illustraties

Diva Gratia Perea López

Nederlandse vertaling

Debora Linga

Rechten van de kaarten

Participatieve GIS Saamaka
gemeenschappen

Vormgeving kaarten

Ton Markus

Verkrijgbaar bij

Tropenbos Suriname,
P.O. Box 4194, Paramaribo, Suriname.
e-mail. info@tropenbos.sr
www.tropenbos.sr

ISBN

978-909-03361-4-5

Auteursrecht

© Alle rechten voorbehouden

INHOUDSOPGAVE

5 VOORWOORD

9 DANKWOORD

10 ALGEMENE INLEIDING

Het laatste tropisch oerwoud ter wereld 10

Uitdagingen van inheemse en tribale gemeenschappen rond
het behoud van tropische bosgebieden door
middel van lokale beheerpraktijken 12

17 HET TROPISCH OERWOUD IN HET BOVEN SURINAME RIVIER GEBIED

De geografische focus van dit boek 17

De Saamaka gemeenschappen in het stroomgebied
van de Boven Suriname rivier 18

19 BELANGHEBBENDEN EN DE ECOSYSTEEDIENSTEN: BELANGRIJKE TERMEN IN DIT BOEK

Externe belanghebbenden 19

Ecosysteemdiensten 20

22 BEOORDELING VAN ECOSYSTEEDIENSTEN IN HET SAAMAKA GEBIED

Waar bevinden de ecosysteemdiensten zich? 22

Typen bodembedekking geïdentificeerd op de kaart 30

De belangrijkste ecosysteemdiensten
voor de Saamaka gemeenschappen 38

De beschikbaarheid en het gebruik van ecosysteemdiensten
zijn veranderd, deze zijn anders dan in het verleden 45

Wat Saamaka gemeenschappen werkelijk doen om de
voorziening van ecosysteemdiensten veilig te stellen 52

54 BELANGRIJKE SOCIAAL-MILIEUZAKEN IN HET SAAMAKA GEBIED

Intensiteit van het gebruik van ecosysteemdiensten 54

Rechtvaardigheidsaspecten in
het gebruik van ecosysteemdiensten 62

Maatschappelijke verschillen binnen
de Saamaka gemeenschappen 66

69 CONCLUSIE

70 AANBEVELINGEN TER VERSTERKING VAN SAAMAKA ZEGGENSCHAP IN BESLISSINGEN OVER LANDGEBRUIK

VOORWOORD

Anno 2020 is Suriname met 93% het meest beboste land ter wereld. Wij genieten de status van High Forest cover, Low Deforestation (HFLD) land. Historisch gezien is er onder andere weinig druk op het bos geweest vanwege Suriname's lage bevolkingsdichtheid en omdat 80% van de bevolking in de kustvlakte woont. Ons land is in ontwikkeling wat met zich meebrengt dat de economische activiteiten ook in het binnenland toenemen. In het oog springen steenslag, houtkap en de mijnbouw voor het winnen van goud.

Tropenbos Suriname is vanaf 2003 actief en heeft binnen haar programma geanticipeerd op de aanleg van nieuwe wegen. Dit is ook daadwerkelijk geschied met het asfalteren van de weg naar Afobaka en Atjoni (2010) en de aanleg van een weg naar Pusugrunu (2016). Een wegennet brengt verschillende voordelen met zich mee zoals betere bereikbaarheid en sneller contact in geval van nood, bijvoorbeeld voor het vervoeren van zieken. Nadelen kunnen optreden wanneer de lokale

bevolking en de natuur hinder ondervinden van economische activiteiten, die worden uitgevoerd zonder dat wetten en regels worden nageleefd of adequaat zijn.

Voor het kiezen van een werkgebied zijn er in 2013 gesprekken gevoerd met de Vereniging van Saamaka Gezagdragers (VSG), omdat het Boven Suriname riviergebied gekwalificeerd kan worden als een belangrijk productief landschap. Goed beheer van dit gebied kan als voorbeeld dienen voor de rest van het land. De Suriname rivier is een van de belangrijkste rivieren in het land en tevens de rivier waarlangs de meeste activiteiten plaatsvinden. Een dramatische ingreep is de aanleg geweest van het Afobaka stuwmeer in 1964. Dit heeft gevolgen gehad voor zowel de natuur als de Saamaka bevolking, waarbij er 6000 mensen moesten transmigreren. Deze niet goed geplande transmigratie heeft een grote impact gehad op de Saamaka en wordt tot en met heden als traumatisch ervaren. Echter moeten wij voort

en kan de periode die voor ons ligt goed benut worden als er een juiste planning is.

De studie die heeft plaatsgevonden in het Boven Suriname riviergebied van 2013 tot 2016 had tot doel om inzichtelijk te maken hoe het landgebruik in het gebied is en hoe er wordt omgegaan met de ecosystemen. De Saamaka bevolking staat centraal in deze benadering. Het studiegebied behelsde de dorpen Pikipada tot en met Botopasi. Middels de studie en de participatieve drie dimensionale kaart van 25 dorpen en hun leefgebied die hieruit is voortgevloeid, krijgen de Saamaka een handvat om het gebied dat zij bewonen in stand te houden en haar ontwikkeling beter te plannen. Tevens hebben de overheid en alle andere betrokken stakeholders de mogelijkheid om meer inzichten te verkrijgen in het gebied, zodat ze allemaal kunnen bijdragen aan een duurzame ontwikkeling van dit productief landschap. Inzichten en lessen verkregen uit dit gebied

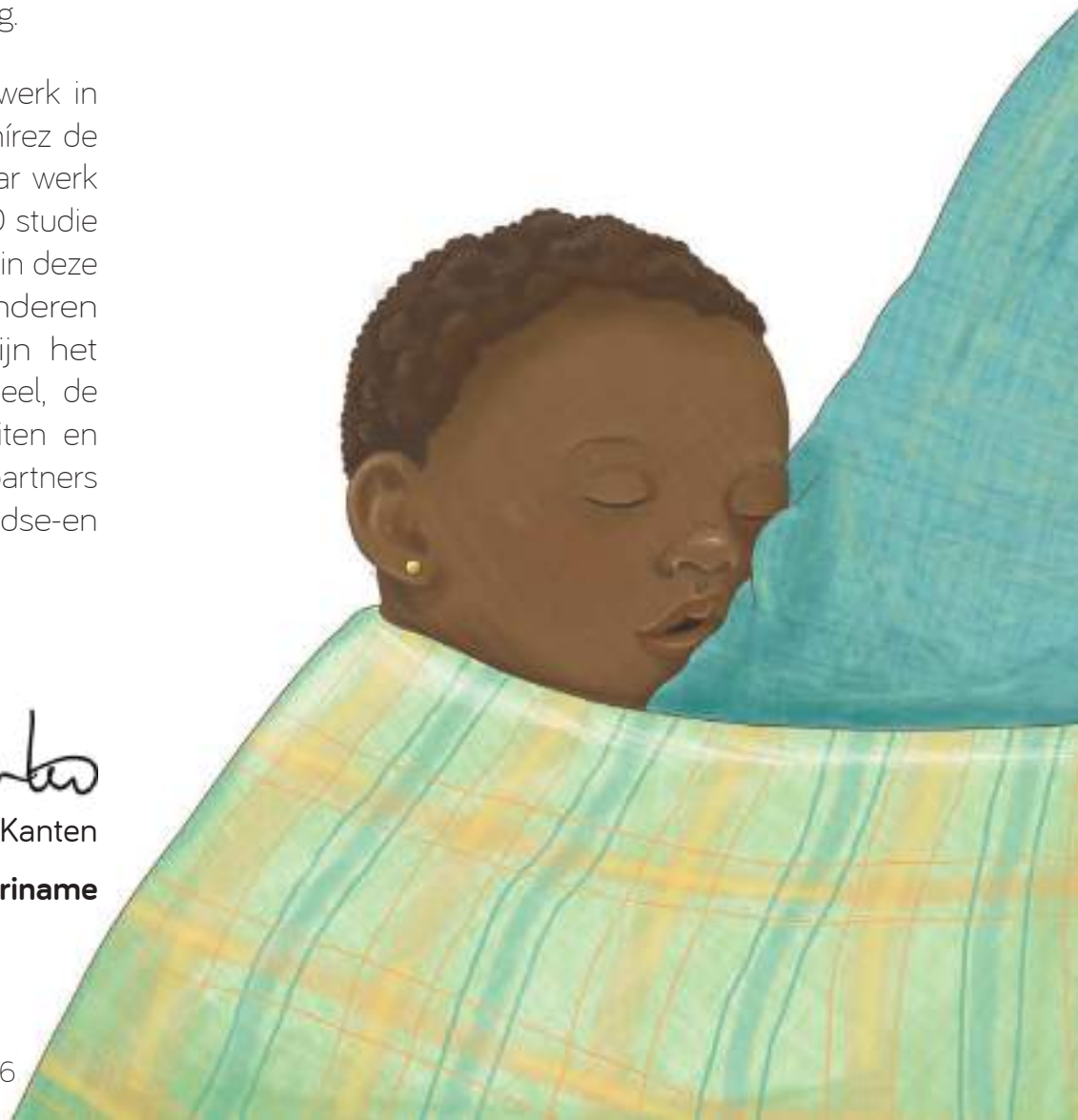
kunnen als voorbeeld dienen voor andere productieve landschappen in ons land. Het kan invulling geven aan het streven om onze status als HFLD land te behouden en tevens een duurzame ontwikkeling te bewerkstelligen met een belangrijke plaats voor de lokale bevolking.

In de begin jaren van ons werk in Boven Suriname is Sara Ramírez de drijvende kracht geweest. Haar werk heeft geresulteerd in een PhD studie en resultaten hiervan worden in deze brochure weergegeven. Anderen die hebben bijgedragen zijn het Tropenbos Suriname personeel, de VSG, de traditionele autoriteiten en de lokale bevolking, overige partners en verschillende binnenlandse-en buitenlandse donoren.

Rudi van Kanten

Directeur Tropenbos Suriname

DANKWOORD

Op de eerste plaats bedanken wij alle Saamaka gemeenschappen van de 24 dorpen van Pikipada tot Botopasi voor hun tijd, openheid en bereidheid om hun kennis en zorgen met ons te delen. Ook bedanken wij ze voor alle warmte en gastvrijheid die ze ons getoond hebben tijdens het veldwerk. Het was een waar genoegen om met hen samen te werken. Wij erkennen ook de cruciale samenwerking met de Vereniging van Saamaka Gezagsdragers (VSG) tijdens alle fasen van het veldwerk in deze hoofdstukken. Wij willen in het bijzonder Hugo Jabini, Kapitein Stiefen Petrusi en Hoofd kapitein Wanze Eduards bedanken voor hun ontvankelijkheid gedurende de beginfase van dit project. De auteur is Dr. Pita Verweij dankbaar voor haar begeleiding, positieve feedback en praktische inzichten die cruciaal waren voor de kwaliteit van de inhoud van dit werk.

De inhoud van dit boek is ontleend aan het proefschrift getiteld Local Voices in Land use Decisions: Co-producing spatial knowledge in ecosystem services with indigenous and

tribal communities in intact forest regions van de Universiteit van Utrecht, Nederland. De hoofdstukken van het proefschrift in deze publicatie zijn het resultaat van een project ontworpen en uitgevoerd door Tropenbos International Suriname (Project 13103 LUP). Dit project was onderdeel van het Productieve Landschappen Programma. Het project werd gefinancierd door WWF Guianas (Grant K-82), het Technisch Centrum voor Landbouw en plattelandsontwikkeling (CTA) (Grant overeenkomst 2014-343) en de UNDP/GEF Small Grants programs (Project SUR / SGP / OP5 / Y4 / CORE / BD / 15/47). Wij bedanken CTA voor de financiële ondersteuning en technische assistentie. Ook zijn wij de Universiteit van Utrecht dankbaar als gastinstelling van dit onderzoek en voor het verlenen van de technische ondersteuning die nodig was om dit onderzoek te ontwikkelen. Wij zijn de heer Ivan Karnadi (Tropenbos Suriname) dankbaar voor het beheer van de uitdagende logistiek. Verder bedanken we de andere leden van het Tropenbos Suriname team.

ALGEMENE INLEIDING

Het laatste tropisch oerwoud ter wereld

Het laatste primair bos ter wereld strekt zich uit over Zuid-Amerika, het Congobekken en Zuidoost-Azië. Deze regio's zijn erg belangrijk voor het behoud van alle planten en dieren die er leven. Deze laatste gebieden van primair bos zijn ook belangrijk omdat ze helpen bij het produceren van regenwater en zuurstof. Daarnaast reinigen ze de lucht en houden ze de aarde koel.

Waar liggen deze gebieden en welke gemeenschappen wonen daar?

Figuur 1: Inheemse en tribale gemeenschappen in tropische bosgebieden

Intacte bosgebieden ter wereld 2016
(Potapov et al., 2017)

Tenminste 250 miljoen inheemse en tribale gemeenschappen leven in primaire bosgebieden. Deze gemeenschappen zijn afhankelijk van fruit, noten, vis, wild, oliën, hars, vezels, riet, hout, medicinale planten, bouw materiaal, schoon water, schone lucht evenals een gevoel van saamhorigheid, spiritualiteit en religie in welke deze gebieden hen voorzien.

De bosbeheer praktijken van inheemse en tribale gemeenschappen zijn bekend om de bijdragen die ze leveren aan het behoud van deze belangrijke gebieden.

Daarom hangt een aanzienlijk deel van het behoud van de laatste primaire tropische bosgebieden af van de landgebruik praktijken van inheemse en tribale gemeenschappen wereldwijd.

Uitdagingen van inheemse en tribale gemeenschappen rond het behoud van tropische bosgebieden door middel van lokale beheerpraktijken

Externe druk:

Ontheemding van lokale gemeenschappen door infrastructuurprojecten (bijvoorbeeld bouw van stuwdammen, grote landbouwprojecten).

Wegenbouw: tenminste 25 miljoen km nieuwe wegen worden in 2050 verwacht in de tropische bosgebieden¹.

Voorkomen van stroperij, illegale houtkap en mijnbouw na de aanleg van wegen.

Door de toenemende globalisering en verhoging van de levensstandaard nemen de behoeften van inheemse en tribale gemeenschappen aan inkomsten sterk toe, terwijl hun kansen om geld te verdienen minimaal zijn.

1. Laurance et al., 2014. A global strategy for road building. *Nature* 513, 229–232.

Armoede:

Het gebrek aan toegang tot kwalitatief goede gezondheidszorg, onderwijs, drinkwater, levensonderhoud, technologie en werkgelegenheid zet lokale gemeenschappen ertoe voorrang te geven aan korte termijn behoeften (constant geld) boven duurzame bosbescherming.

Toegang tot gezondheidszorg, onderwijs en op het ecosysteem gebaseerde werkgelegenheid kunnen een grotere impact hebben op bosbeheer dan bosbescherming alleen.

Wat moet er gebeuren?

Het is belangrijk om te garanderen dat er verbetering komt in het levensonderhoud, de toegang tot onderwijs, gezondheidsdiensten, technologie, elektriciteit en mogelijkheden voor het genereren van inkomsten op basis van een permanent bos van lokale gemeenschappen. Dit kan wereldwijd grote gevolgen hebben voor de instandhouding van tropische bossen.

Gebrek aan data

Vaak kennen beleidsmakers de primaire bosgebieden alleen van satellietfoto's. Maar deze foto's tonen niet de problemen waarmee lokale gemeenschappen in deze bossen te maken hebben.

Beleidsmakers en buitenstaanders hebben de kennis niet over de behoeften, prioriteiten, ambities en verwachtingen van lokale gemeenschappen. Daardoor worden de behoeften van deze gemeenschappen niet goed meegenomen in beleidsplannen en acties.

Het ontbreken van kaarten met de gebieden die de lokale gemeenschap gebruiken is een probleem, aangezien beleidsmakers en buitenstaanders zonder kennis van deze belangrijke gebieden deze niet kunnen meenemen in de uitvoering van beleidsplannen. Wat niet op een kaart staat, lijkt niet te bestaan.

Wat moet er gebeuren?

Onderzoekers en organisaties moeten gelijkwaardige samenwerkingen aangaan met lokale inheemse en tribale gemeenschappen, zodat ze samen relevante kennis kunnen produceren die nuttig is voor het beleidsvormingsproces. Dit proces moet rekening houden met de behoeften en prioriteiten van lokale gemeenschappen in tropische bosgebieden.

Gebrek aan participatie in besluitvorming

De waarden, behoeften, prioriteiten en nieuwe ambities van lokale gemeenschappen worden in vele belangrijke beleidsmaatregelen niet meegenomen (besluitvorming van bovenaf).

Een voorbeeld is de kaart van geprojecteerde uitbreiding van stuwdammen² die grote overlappings hebben met gebieden waar inheemse en tribale gemeenschappen leven.

Dit vormt een probleem want wanneer er geen rekening wordt gehouden in de landgebruiksplannen met de waarden, behoeften en prioriteiten van lokale gemeenschappen kan dit leiden tot ontheemding van deze gemeenschappen en schade aan hun land.

2. Díaz et al., 2019. Global Assessment Report of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES).

Wat moet er gebeuren?

Het is hoognodig om de participatie en invloed van inheemse en tribale gemeenschappen in besluitvorming die hun gebied in tropische bossen beïnvloedt te versterken. Tegelijkertijd moet de mogelijkheid geboden worden om hun zeggenschap te vergroten zodat hun prioriteiten, waarden en ambities worden meegenomen in besluitvorming.

Ontbreken van grondrechten:

Inheemse en tribale gemeenschappen waarvan de grondrechten niet erkend zijn, lopen het risico dat deze rechten worden bedreigd door economische grondgebruik activiteiten in hun gebied.

Gemeenschappen waarvan de grondrechten niet erkend zijn, lopen risico op ontheemding.

Zonder **zekerheid op grondrechten** hebben lokale gemeenschappen die in de overgebleven tropische bosgebieden wonen problemen met het veiligstellen van voldoende voedsel en het voorzien in hun huidige en toekomstige levensonderhoud.

Wat moet er gebeuren?

Het is dringend nodig dat lokale gemeenschappen in intacte tropische bosgebieden zichzelf organiseren en hun recht op gronden verdedigen met de steun van niet-gouvernementele organisaties.

HET TROPISCH OERWOUD IN HET BOVEN SURINAME RIVIER GEBIED

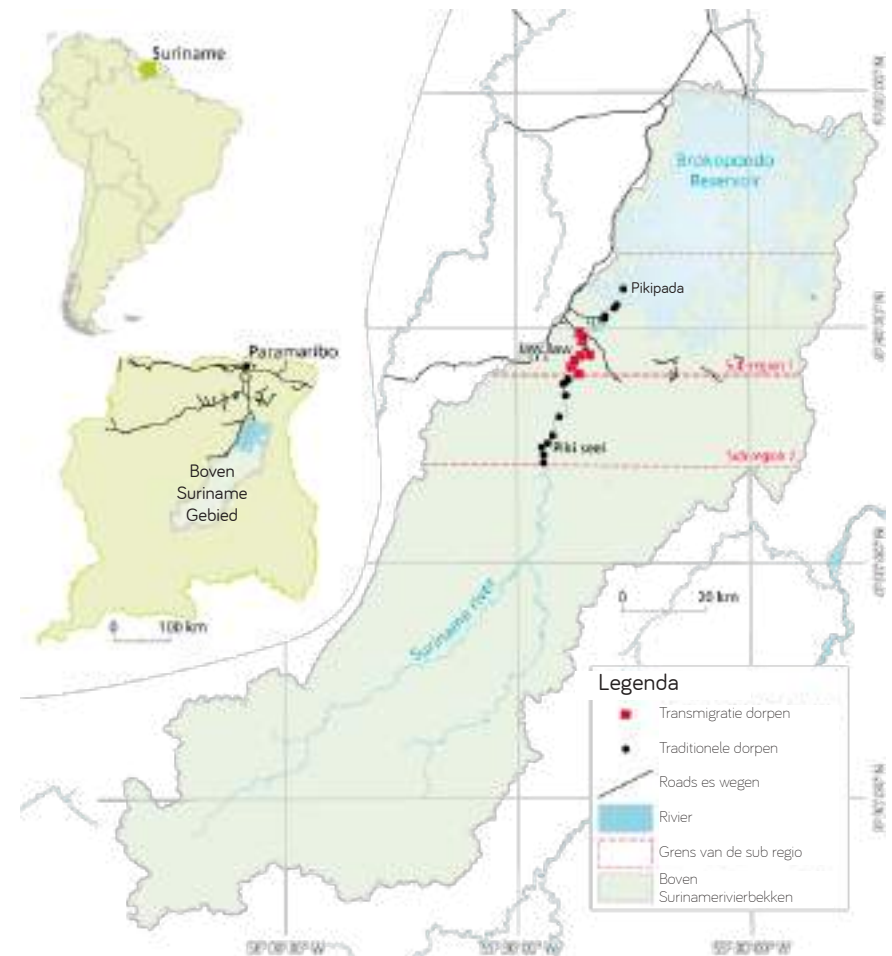
Suriname is een land in het noorden van Zuid-Amerika. Het heeft ongeveer 575.990 inwoners, waarvan de helft in de hoofdstad Paramaribo woont. Suriname is wereldwijd erg belangrijk omdat meer dan de helft (153.320 km²) van het grondgebied uit tropisch oerwoud bestaat. De Saamaka gemeenschappen leven in en hebben de zorg over een tropisch primair bosgebied gelijk aan 9.888 km² in het Boven Suriname riviergebied (het Saamaka gebied onder de Brokopondo-

do stuwdam). In het Saamaka gebied is er ongeveer 93 km aan wegdek (zie figuur 2). In dit bosgebied doen de Saamaka gemeenschappen aan traditionele landbouw, visvangst, jacht, houtkap en het verzamelen niet-hout bosproducten. Velen zijn betrokken bij toerisme en bouwwerkzaamheden. Vanuit hun cultuur en bosbeheer praktijken hebben de Saamaka gemeenschappen traditioneel ernaar gestreefd het bos te beschermen.

De geografische focus van dit boek

De focus van dit boek ligt op het Saamaka gebied vanaf het dorp Pikipada tot het dorp Botopasi. Om de studie te vergemakkelijken waren deze dorpen verdeeld in twee subregio's: **Subregio 1** van Pikipada tot Lesipaansi II. **Subregio 2** van Gunsij tot Botopasi. In dit deel van het grondgebied is er 2.253 km² primair bos dat door lokale Saamaka gemeenschappen wordt gebruikt en beheerd.

Figuur 2: Locatie van de Boven Suriname Rivier Regio

De Saamaka gemeenschappen in het stroomgebied van de Boven Suriname rivier

De lokale gemeenschappen in het Boven Suriname riviergebied zijn Afro-Surinamers van de Saamaka stam die al meer dan 300 jaar in dit deel van het regenwoud wonen.

Ze bestaan uit 18.502 mensen volgens de laatste volkstelling (Algemeen Bureau voor de Statistiek in Suriname, 2017) en wonen in 62 dorpen langs de Boven Suriname Rivier.

Het bosbeheer van de Saamaka gemeenschap is van oudsher gebaseerd op hun traditionele wetten die bosgebieden verdelen over de 12 Saamaka clans: Awana, Abaisa, Bakapau, Biudu, Dombi, Fandaaki, Langu, Matjau, Nasi, Njafai, Paputu en Watambii. De individuen die tot een bepaalde clan behoren, kunnen genieten van bosbezetting en gebruiksrechten.

De formele sociaal politieke structuur van de Saamaka stam omvat een Granman (stamhoofd) en dorpschouften (kapiteins) die worden bijgestaan door verschillende assistenten (basia) en ouderen. De regering installeert de stamhoofd, kapiteins en basia's; ze ontvangen een loon en hun positie is voor het leven.

Geen van de gemeenschappen in het stroomgebied bezit wettelijk erkende grondrechten, daarom is al het land formeel eigendom van de staat.

Sinds de aanleg en asfaltering van de Atjoniweg in 2010 zijn Saamaka gemeenschappen steeds meer betrokken bij economische activiteiten zoals handel in niet-hout bosproducten, ambachtelijke producten, boottransport, ecotoerisme, houtkap en goudwinning.

BELANGHEBBENDEN EN DE ECOSYSTEEMDIENSTEN: BELANGRIJKE TERMEN IN DIT BOEK

In dit boek worden externe stakeholders en ecosysteemdiensten vaak genoemd. Hieronder de definitie van deze woorden.

Externe belanghebbende

Externe belanghebbenden worden gedefinieerd als een persoon of groep personen of organisaties van buiten het Saamaka gebied die een belang heeft bij of zorg draagt voor het beheer van het gebied. Ze zullen in dit boek worden aangeduid als buitenstaanders.

Wie zijn sommige van de buitenstaanders in het Saamaka gebied?

De overheid: Met name het Ministerie van Ruimtelijke Ordening, Grond- en Bosbeheer, Ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen, Ministerie van Regionale Ontwikkeling.

Maatschappelijke Organisaties (CSO): Niet-gouvernementele organisaties die samenwerken met de Saamaka gemeenschappen bij het beheer en het behoud van hun bos.

Bedrijven: Individuen, een groep mensen of bedrijven die een economisch belang hebben in het bos, bijvoorbeeld houtkapbedrijven.

Academia: Voornamelijk nationale en internationale universiteiten die onderzoek doen in het Saamaka gebied.

Ecosysteemdiensten

Ecosysteemdiensten worden gedefinieerd als de voordelen die de mens haalt uit de natuur.

Enkele ecosysteemdiensten die belangrijk zijn voor de Saamaka gemeenschap:

Traditionele geneesmiddelen

Regulering van de biotische omgeving:
Biodiversiteitsreservoir

Regulering van ruimtelijke structuur:
Primair bos

Regulering van waterstroom (bijv. Moeras)

Cultureel en sociaal:
Zelfontplooiing (gebieden in het bos
waar rituelen worden uitgevoerd)

Energie (bijv. Brandhout)

Cultureel en sociaal:
Traditionele medicijnen

Materialen (bijv. Hout)

Voeding (vis, vruchten,
oliën, gewassen, wild)

Cultureel en sociaal:
Sociale zelfvoldoening (lampesi)

Cultureel en sociaal:
(zwemmen in de stroom-
versnelling-kule wata)

Cultureel en sociaal:
Sociale zelfvoldoening (bali goön)

BEOORDELING VAN ECOSYSTEEMDIENSTEN IN HET SAAMAKA GEBIED

Waar bevinden de ecosysteemdiensten zich?

Kaarten zijn visuele hulpmiddelen die iedereen kan begrijpen ongeacht de taal of het opleidingsniveau. Daarom zijn kaarten van het Saamaka gebied een belangrijke manier voor de Saamaka gemeenschappen om te communiceren over de waarde die het gebied voor hen heeft. Een kaart die bijvoorbeeld laat zien waar ecosysteemdiensten zich bevinden die belangrijk zijn voor de Saamaka stam. Deze kaart is een cruciale eerste stap om buitenstaanders op te roepen deze ecosysteemdiensten te erkennen en rekening te houden met deze bij besluitvorming over landgebruik. Als de locaties van ecosysteemdiensten die belangrijk zijn voor de

Saamaka gemeenschappen niet in kaart worden gebracht, is het alsof deze ecosysteemdiensten niet bestaan voor buitenstaanders.

Het proces om ecosys- teemdiensten in kaart te brengen

Tussen 2014 en 2015 begonnen ongeveer 267 leden van de Saamaka gemeenschap, vanaf het dorp Pikipada tot Botopasi, een samenwerking met Tropenbos Suriname om kaarten te produceren via een participatief 3D karteringsproces. Het karteringsproces wordt weergegeven in de onderstaande afbeeldingen. Een 3D kaart verschilt van een papieren kaart omdat de heuvels en de stroomgebieden worden weergegeven zoals deze in werkelijkheid zijn. Om ecosysteemdiensten in kaart te brengen, zijn zeven stappen ondernomen:

1

Kaartlegenda maken: In deze stap wordt bepaald wat er volgens de deelnemers van de Saamaka gemeenschap in kaart moet worden gebracht.

Er werden zes workshops gehouden bij de gemeenschap met 110 deelnemers.

saamaka Tonga	Nederlands	Saamaka Tonga	Nederlands
BAU GOON	Voetbal veld	PASI	Looppad
KALANG WATHA	Watersleiding	WAGI PASI	Afwatering
GOON BASU WATHA	Waterbron	KIKI di ta'aki	Serisoonstank
GEE BI	Begraafplaats	KIKI di na ta'aki	Persoonlijke kook
FAYA WASU	Gemeentehuis	GAAN KIKI	Kook voor gezamenlijke koken
Siko	School	Piki kiki	Kook te koken om koken
Paderkanga	Kostgasterij kamp	LIO	Rivier
FBi	Politiek	GAAN DANG	Grote stroomvering
SEMBE (10)	Inwoners (10)	Piki DANG	Kleine stroomvering
SEMBE (100)	Inwoners (100)	MEER	Meer
SEMBE (500)	Inwoners (500)	Goutu baatke	Goudrijn gebied
keki	Kerk	VIA VIA	
Toerist kamp	Toeristkamp	MASIA MASIA	
mbetie de liba	Farm woonsteden	Pai MATU	Palmstam bos
Hondi Kampu	Jongenskamp	KAPEE MATU	Selamaan bos
LAMPESI	Antiek van en veld	KAPEE	Verlaten herenged
Woko KAMIA	Plaats van goud mijn	SANDU BANGI	Zandbank
Opalani goon	Vrijveld		
Woko Goutu MATU	Goudzoekers kamp		
Pang u kamir	Plaatsnaam		

2

Het blanco model maken: In deze stap wordt het 3D model gebouwd.

Dit gebeurde in twee delen, één te Jaw Jaw (september 2014) en één te Pikin See (september 2015).

Ongeveer 50 kinderen uit dit gebied hielpen hierbij.

3

In kaart brengen van ecosysteemdiensten op het blanco model: Zodra het blanco 3D model voltooid is, begint het in kaart brengen van de legenda elementen die in stap 1 zijn geïdentificeerd.

Zes workshops werden bij de gemeenschappen uitgevoerd met 105 Saamaka deelnemers.

4

De 3D kaart voltooien: Nadat alle deelnemers input hebben geleverd, is de 3D kaart voltooid.

Finale 3D model Subregio 1
van Pikipada tot Lesipaansi II.

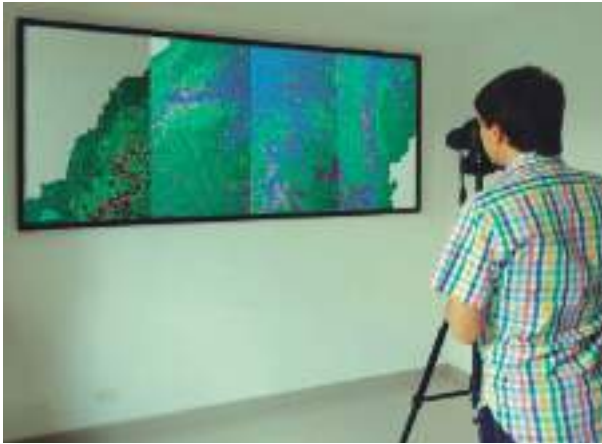

Finale 3D model Subregio 2
van Gunsij tot Botopasi.

5

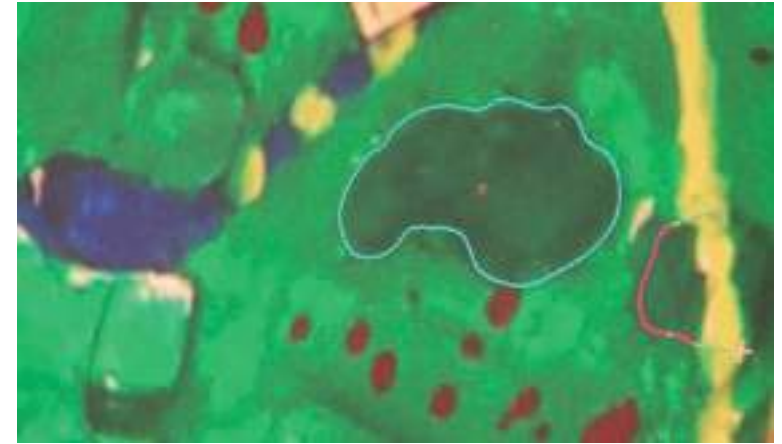
De informatie op de 3D kaart werd ingevoerd in een computer en verwerkt met een computerprogramma speciaal voor kaarten.

a. Van de 3D kaart zijn foto's genomen

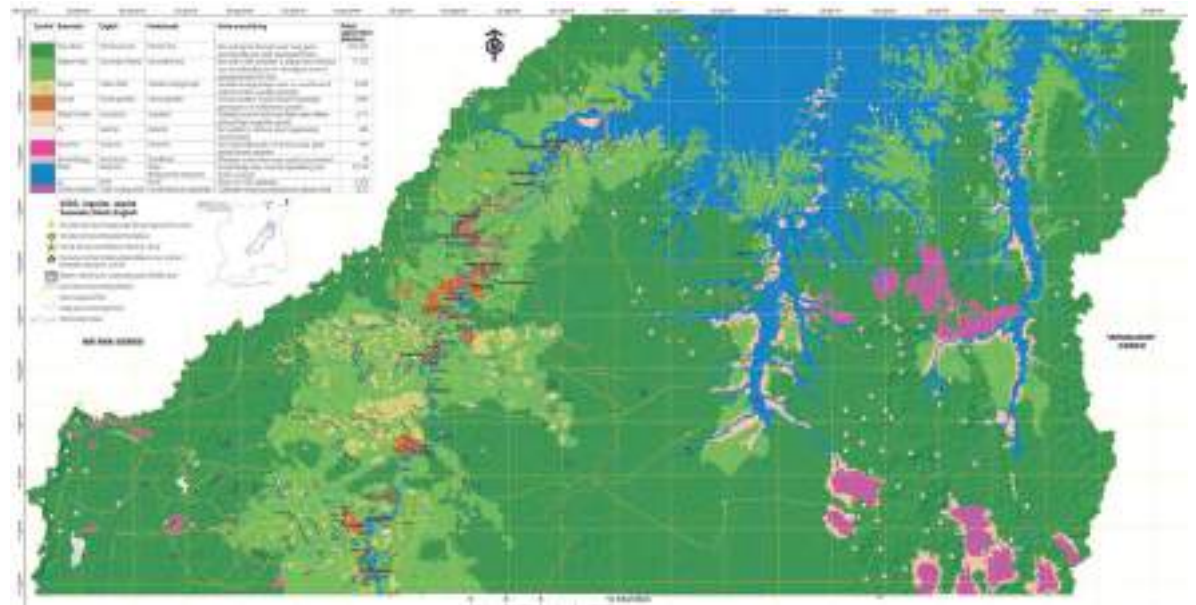
b. Afbeeldingen worden ingevoerd in een computerprogramma

c. Alle informatie uit het 3D model wordt getraceerd in de computer

6

Nadat de 3D kaart in de computer was verwerkt, werd er een papieren kaart gemaakt die er als volgt uitzag:

7

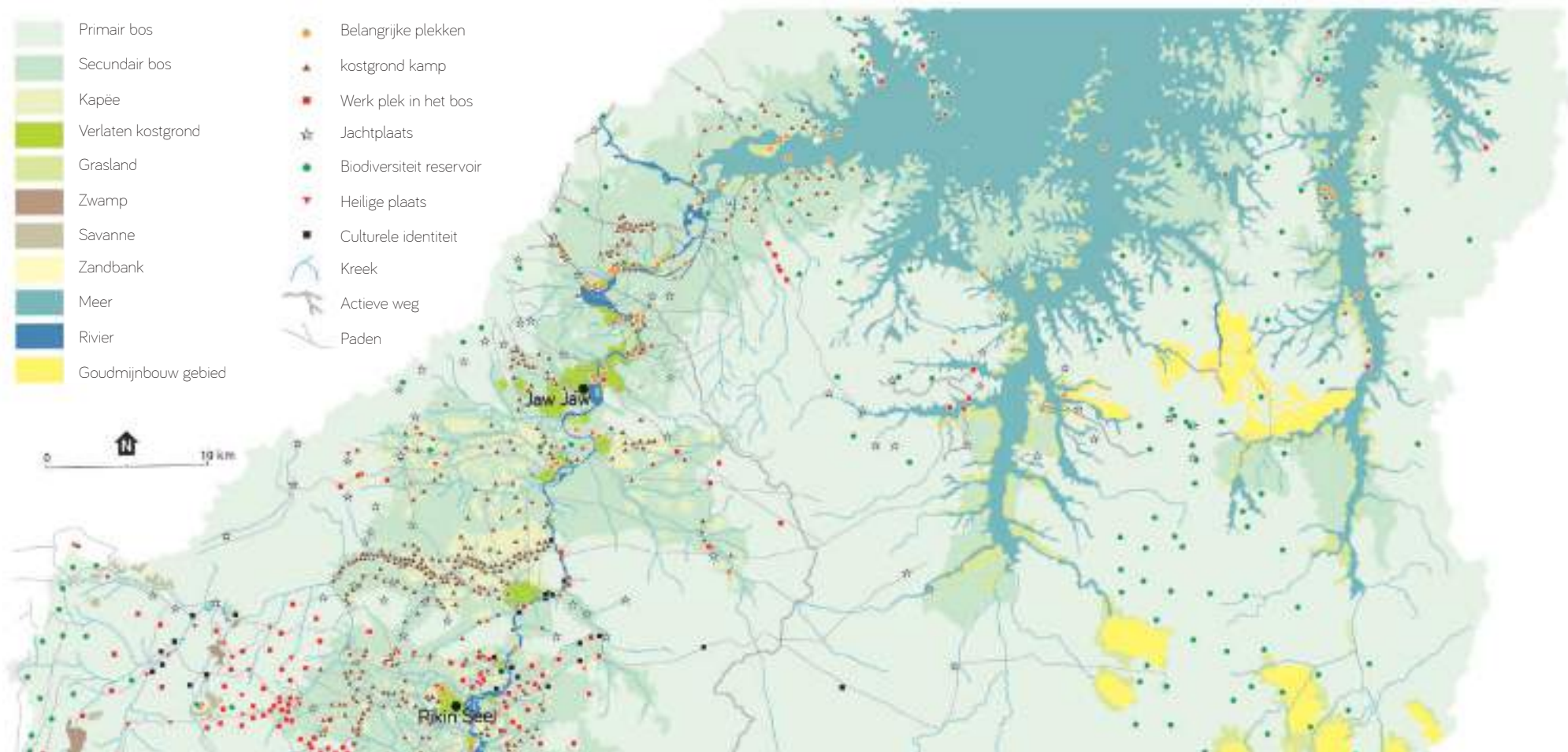
De papieren kaart geproduceerd in stap 6 wordt gevalideerd met de gemeenschappen om er zeker van te zijn dat alle informatie die ze verstrekt hebben correct is.

Het resultaat van het karteringsproces

Nadat de papieren kaart was goedgekeurd door de Saamaka gemeenschappen die aan het proces hebben deelgenomen, is de kaart verder verbeterd zodat alle in kaart gebrachte elementen zichtbaar zouden zijn. De uiteindelijke kaart die laat zien hoe de Saamaka gemeenschappen het gebied gebruiken, wordt hieronder weergegeven (figuur 3):

Figuur 3: Locatie van enkele van ecosysteemdiensten in het Saamaka gebied

Typen bodembedekking geïdentificeerd op de kaart

Op de hierboven getoonde kaart (figuur 3) kon de landbedekkingsinformatie verkregen worden. Tabel 1 toont het aantal hectares dat elk type landbedekking heeft. De informatie in de tabel laat zien dat het Saamaka gebied grotendeels bedekt is met primair bos.

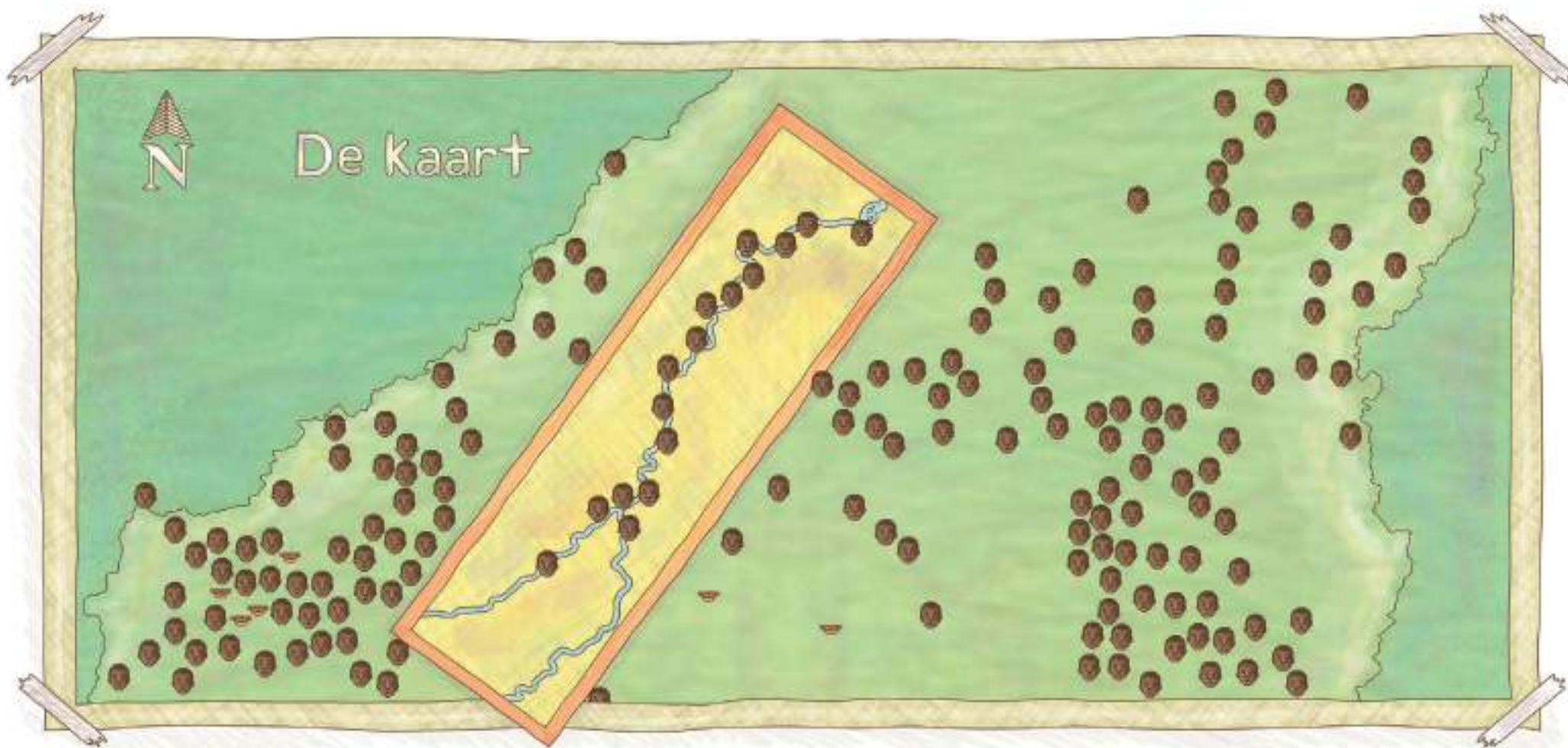
Tabel 1: Type landbedekking in kaart gebracht in het Saamaka gebied

Lokale naam	Nederlandse naam	Korte beschrijving	Totale oppervlakte (ha)*
Paw Matu	Primair bos	Bos met grote bomen waar nog geen zwerflandbouw heeft plaatsgevonden.	225.363
Kapëe matu	Secundair bos	Bos dat in het verleden is gekapt ten behoeve van zwerflandbouw en vervolgens weer is geregenereerd tot bos.	71.763
Kapëe	Verlaten kostgrond	Verlaten kostgrondjes waar nu voortdurend palmvruchten worden geoogst.	6.004
Mäsiä mäsiä	Grasland	Gebied rondom het stuwmeer waar alleen grasachtige vegetatie groeit.	6.711
Via via	Vertalen	Grond rondom huizen waar meerjarige gewassen en fruitbomen groeien.	3.893
Pu	Zwamp	Een plaats in het bos waar regenwater accumuleert.	454
Savanna	Savanne	Een natuurlijke plek in het bos waar geen grote bomen groeien.	465
Sandu bangi	Zandbank	Een plaats in de rivier waar zand zich ophoopt.	79
Meer	Meer (Brokopondo Reservoir)	Kunstmatig meer voor de opwekking van hydro-energie.	55.176
Lio	Rivier	Rivier en rivier zijtakken.	2.276
Gowtu baakoe	Goudmijnbouw gebied	Gebieden waar goudwinning plaatsvindt.	8.311

Belang van deze kaart

Beschikking hebben over deze kaart is belangrijk omdat de kaart laat zien hoe Saamaka gemeenschappen hun gebied gebruiken. De kaart in figuur 3 laat zien dat het gebied dat de Saamaka gemeenschappen gebruiken zich uitstrekt buiten de strook langs de rivier, ze gebruiken dit gebied veelvuldig. Dit verandert de gebruikelijke manier waarop buitenstaanders Saamaka gemeenschappen hebben gezien: als louter dorpen langs de Suriname rivier (zie onderstaande afbeelding).

Deze kaart is belangrijk omdat het de weergave van en inzicht in de gevolgen van landgebruiksactiviteiten voor het bos en de ecosystemendiensten waarvan het Saamaka volk afhankelijk is vergemakkelijkt. Sommige gemeenschapsleden noemden bijvoorbeeld:

“Toen ze de weg naar Pusugrunu zouden aanleggen, was er een overlegvergadering met ons en we zeiden allemaal ja, omdat we niet goed wisten wat en waar de gevolgen van die weg zouden zijn, omdat we geen goede kaart hadden. Maar nu hebben we deze kaart en nu kunnen we beter geïnformeerde beslissingen nemen, omdat we direct kunnen zien en laten zien wat de gevolgen van de weg zullen zijn voor ons gebied”. (Captain Adjako Kajapati)

“We denken dat deze informatie nuttig is om de gevolgen van landconflicten in het Saamaka grondgebied die kunnen voortvloeien uit het landgebruiksbeleid van de overheid (bijv. stuwdammen, wegen, houtkap- en mijnbouwconcessies) in te schatten en te beheersen. Als zodanig denken we dat deze kaart een nuttig hulpmiddel is voor de effectieve toepassing van vrijwillige, voorafgaande en geïnformeerde toestemming..”(beleidsmakers in Paramaribo toen hen werd gevraagd naar het nut van de kaart)

Deze kaart is een belangrijk hulpmiddel voor de overdracht van traditionele ecologische en culturele kennis aan jongere generaties:

“Dit is het moment om zelf iets te doen, van gedachten te veranderen en dingen zelf te doen. Laten we niet toestaan dat iets als de Brokopondo stuwdam ons opnieuw overkomt. We hebben toen veel verloren omdat onze voorouders geen geschreven kennis over belangrijke plaatsen hadden achtergelaten. We moeten beter voorbereid zijn als er verandering komt en de manier om voorbereid te zijn, is om informatie te hebben over de gebieden die voor ons belangrijk zijn. Dus laten we deze kaart gebruiken als erfenis voor toekomstige generaties zodat ze kennis hebben en dingen beter kunnen begrijpen”. (Hoofdkapitein Wazen Eduards)

Uitdagingen voor de Saamaka gemeenschappen en buitenstaanders bij het gebruik van deze kaart

Deze kaart kan nuttig zijn, maar er zijn uitdagingen die voorkomen dat Saamaka gemeenschappen deze zelf gebruiken:

Uitdaging 1: Leden van de Saamaka-gemeenschappen die aan het proces deelnamen, kregen niet de vaardigheden die nodig waren om de kaarten zelf te beheren en te gebruiken, zonder hulp. Daarom moeten de Saamaka-gemeenschappen op buitenstaanders vertrouwen wanneer ze de informatie willen gebruiken.

Het is erg belangrijk dat de Saamaka gemeenschappen de benodigde vaardigheden krijgen en de uiteindelijke bezitters zijn van de gegevens en kennis.

Wat de Saamaka gemeenschappen eraan kunnen doen:

in een volgend proces moeten de Saamaka gemeenschappen de organisatie met wie ze samenwerken vragen om voldoende tijd en budget uit te trekken om leden van de gemeenschappen op te leiden. Zo kunnen ze hun vaardigheden opbouwen om de informatie te beheren, het gebruik ervan te volgen en het vertrouwen te verwerven om interactieve gebruikers van hun eigen informatie te worden.

Uitdaging 2: Wanneer de kaart niet het werkelijke gebruik laat zien, bijvoorbeeld een stuk bos dat geen gebruik laat zien, gaan buitenstaanders er vaak van uit dat dat stuk bos niet belangrijk is voor de lokale gemeenschappen. Dit is een probleem omdat veel van deze gebieden voor de Saamaka gemeenschappen een soort 'bosreservaten' zijn voor de toekomst. Soms zijn deze gebieden ook heilig, fundamenteel voor hun cultuur en welzijn. En zijn het gebieden die de gemeenschappen geheim willen houden. Het kan voorkomen dat buitenstaanders (beleidsmakers) bepaalde landgebruiken toewijzen aan gebieden waar geen gebruik wordt getoond, dit tegen de verwachting van Saamaka gemeenschappen in. Deze situaties creëren wantrouwen en oppositie jegens buitenstaanders. Dit soort situaties maakt de gemeenschappen ook machteloos.

Wat de gemeenschappen eraan kunnen doen:

Hoewel grondrechten officieel niet worden erkend, is het belangrijk dat de Saamaka gemeenschappen vragen dat er in toekomstige participatieve karteringsprojecten een vervolgfase van samenwerking komt waarin de gemeenschappen hun gebied kunnen indelen in zones. Bijvoorbeeld een zone van actief gebruik, een zone van toekomstig gebruik en een zone belangrijk voor cultuur. Een dergelijke zonering kan ervoor zorgen dat alle gebieden die belangrijk zijn voor de Saamaka gemeenschappen bekend zijn bij buitenstaanders.

Uitdaging 3: De kaart en het proces om de kaart te maken hebben belangrijke informatie over het Saamaka gebied opgeleverd en deze kennis kan zeer nuttig zijn voor de Saamaka gemeenschappen om te praten over interne kwesties. Deze hulpmiddelen zijn ook belangrijk in hun dialoog met de regering en andere buitenstaanders. Ook kunnen ze gebruikt worden voor educatieve doeleinden op scholen en voor toeristische informatiedoeleinden. Maar tot op de dag van vandaag worden de papieren kaarten en de 3D kaart die tijdens het proces in dit boek werden gegenereerd niet gebruikt. **Waarom?** Er zijn hoofdzakelijk twee redenen:

- 1 **Een** reden is dat de kracht van kaarten als hulpmiddel om met elkaar en met de buitenwereld te communiceren nog niet duidelijk is voor lokale gemeenschappen.

Het is belangrijk om in het begin en tijdens het karteringsproces deelnemers uit de lokale gemeenschap bewust te maken van de vele mogelijkheden van kaarten voor interne gemeenschapsprocessen en hun communicatie met buitenstaanders. Dit is een belangrijke taak voor de organisatie die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het project.

- 2 De **tweede** reden waarom de kaart niet wordt gebruikt door lokale gemeenschappen en buitenstaanders is het ontbreken van een leider of een interne voorvechter van het gebruik van de kaart. Een leider of een interne voorvechter die kan voorkomen dat de kaart en het 3D model vergeten worden door de gemeenschappen of door buitenstaanders. Een leider of een voorvechter die het gebruik van de kaarten kan promoten.

Wat de gemeenschappen eraan kunnen doen:

In het volgende participatief karteringsproces is het belangrijk dat de gemeenschappen een voorvechter of een groep enthousiaste voorvechters uit hun gemeenschappen selecteren die de gemeenschappen kunnen vertegenwoordigen en nadrukkelijk de noodzaak om deze kaarten en kennis te gebruiken in relevante besluitvorming op districts- en landelijk niveau kunnen verdedigen. Nogmaals, het is belangrijk om de organisatie met wie de Saamaka gemeenschappen samenwerken te vragen om tijd en budget te reserveren om de leiderschapscapaciteiten van geselecteerde voorvechters te versterken.

Uitdaging 4: Vaak wanneer er ontwikkeling van wegen-
infrastructuur plaatsvindt of wanneer de aanleg van een
stuwdam of de planning van houtkap- of mijnbouwcon-
cessies plaatsvinden, worden de gebieden die belangrijk
zijn voor de Saamaka gemeenschappen niet meege-
nomen in de milieueffectrapportage (MER's) van deze
projecten. Ook worden ze vaak niet meegenomen in het
overlegproces dat de overheid met de gemeenschappen
doorloopt. Als gevolg hiervan worden deze belangrijke
gebieden verwaarloosd en gaan ze verloren (zoals wat er
gebeurde met de aanleg van het Brokopondo stuwmeer).
Daarom is het belangrijk dat de informatie op deze kaar-
ten, wordt opgenomen in elke milieueffectbeoordeling
en als onderdeel van elk overlegproces. Als deze ken-
nis van de Saamaka gemeenschappen niet beschikbaar
gesteld wordt aan buitenstaanders, vooral degenen die
beslissingen nemen, is het alsof de gebieden die belan-
grijk zijn voor deze gemeenschappen niet bestaat.

Wat kunnen de Saamaka gemeenschappen eraan doen:

het is belangrijk dat de Saamaka gemeenschappen eisen dat elk
consultatieproces of elke milieueffectstudie in hun gebied deze in-
formatie gebruikt welke bekend is bij de gemeenschappen. Op deze
manier kunnen gemeenschappen inzien wat de gevolgen zullen zijn
wanneer er een bepaalde ontwikkeling plaatsvindt en zullen zij ook in
staat zijn om weloverwogen beslissingen te nemen.

**Nogmaals, om dit te bereiken, is het noodzakelijk dat gemeenschap-
pen volledig beseffen waar kaarten voor zijn. Ook is er behoefte aan
een voorvechter of een leider die echt kan pleiten voor het gebruik
van de kaarten in consultatieprocessen.**

De belangrijkste ecosysteemdiensten voor de Saamaka

Het proces: hoe zijn de belangrijkste ecosysteemdiensten geselecteerd?

Alle ecosysteemdiensten zijn belangrijk, maar soms is het nodig om er een waarde aan toe te kennen. Het toekennen van waarde aan ecosysteemdiensten is vooral belangrijk in de communicatie met buitenstaanders, met de westerse wereld. Als een organisatie bijvoorbeeld wat geld zou hebben om te investeren in het behoud of herstel van

- 1 Elke ecosysteemdienst die tijdens het proces van het samenstellen van de legenda werd geïdentificeerd, werd op kaarten uitgebeeld

bepaalde ecosysteemdiensten, dan zou de organisatie haar inspanningen richten op de ecosysteemdiensten die belangrijker zijn voor de gemeenschappen. Daarom werd tijdens dit werk aan veel leden van de Saamaka gemeenschappen gevraagd om aan te geven welke ecosysteemdiensten voor hen belangrijk zijn door de volgende stappen:

- 2 Vervolgens werd aan de deelnemers van de gemeenschappen gevraagd om op elke tekening een hoeveelheid zaden te plaatsen

3

De betekenis van het aantal zaden op elke kaart

Aantal zaden

Belangrijkheid

1 2 3 4 5
6 7 8 9 10 } → Uitermate belangrijk

1 2 3 4 5 } → Heel belangrijk

1 2 } → Belangrijk

1 } → Niet zo belangrijk als in het verleden

→ Essentieel, kan niet vervangen worden

→ Essentieel om spirituele reden

→ Essentieel voor het sociaal leven

Leden van de Saamaka gemeenschap die aan dit proces deelnamen, konden geen prioriteit geven aan alle ecosystemendiensten met behulp van cijfers. Dit omdat de deelnemers het erover eens waren dat sommige ecosystemendiensten essentieel waren. Essentieel betekent dat deze diensten noodzakelijk zijn en dat mensen niet kunnen leven zonder deze ecosystemendiensten. Dus deze diensten kunnen niet worden vervangen. De symbolen om die essentiële ecosystemendiensten uit te beelden zijn:

Het resultaat van het prioriteringsproces:

Onderstaande tabel toont de lijst van de ecosysteemdiensten en de importantie die de deelnemers aan deze diensten hebben toegekend:

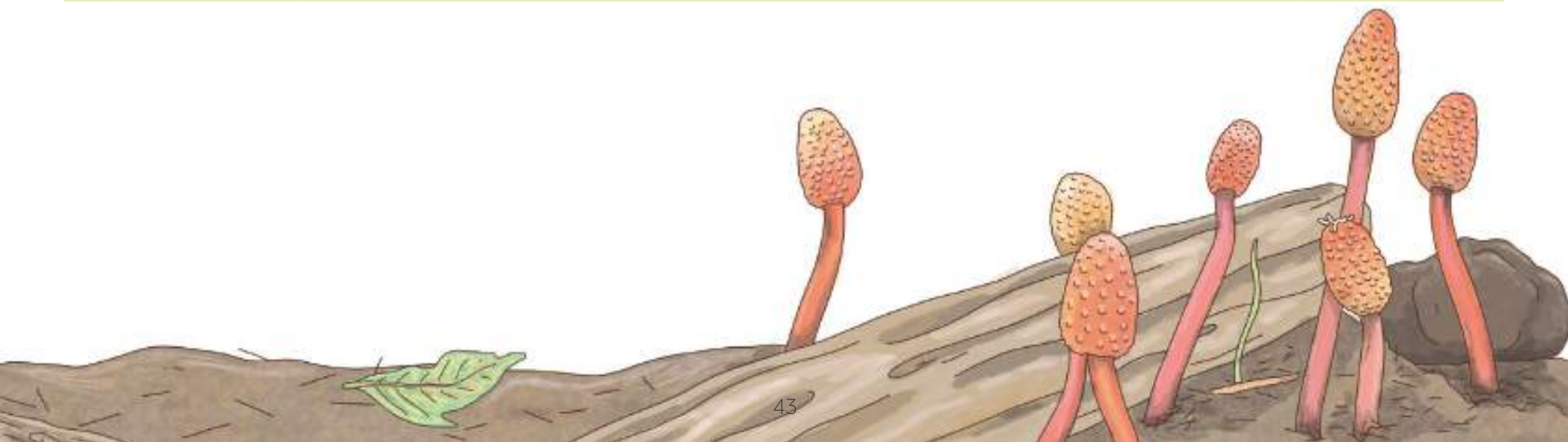
Tabel 2: Belangrijke ecosysteemdiensten in het Saamaka gebied. S1 (subregio 1 van Pikipada tot Lesipaansi II). S2 (subregio 2 van Gunsii tot Botopasi)

No.	Landschapsmerken	Lokale naam	Beschrijving (gebaseerd op lokale beschrijving)	Belang van ecosysteemdiensten per subregio	
Voeding				S1 (Van Pikipada tot Lesipaansi II)	S2 (Van Gunsii tot Botopasi)
1	Gewassen	Njang njang goön	Gewassen uit traditionele landbouw, zowel in primair als secundair bos	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
2	Wild vlees	Matu gwamba	Dieren in het bos waarop gejaagd wordt voor voedsel en het genereren van inkomsten	1 2 3	1 2 3
3	Palmoliën	Fatu (u boï sondi)	Oliën gewonnen uit palmvruchten en gebruikt voor koken en ander gebruik zoals ceremoniën / rituelen	1 2 3	1 2 3
4	Vis	Fisi	Vis gevonden in rivieren, kreken en moerassen en gebruikt voor levensonderhoud en het genereren van inkomsten	1 2 3 4 5	1 2 3 4 5
5	Bosfruit	Matu fuuta	Vruchten gevonden in de bossen	1 2 3	1 2 3
6	Specerijen	Uwii / son di boï	Kruiden en specerijen welke gebruikt worden voor koken	1 2 3	1 2 3
7	Drinkwater	Wata u bebe	Drinkwater uit kreken en rivieren	★	★

No.	Landschapskennmerken	Lokale naam	Beschrijving (gebaseerd op lokale beschrijving)	Belang van ecosysteemdiensten per subregio	
Materiaal				S1 (Van Pikipada tot Lesipaansi II)	S2 (Van Gunsu tot Botopasi)
8	Hout	Paw u wöoko	Voor de bouw van huizen, boten en keukengerei. Ook voor gebruik bij ambachten en voor het genereren van inkomsten	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	1 2 3 4 5
9	Materiaal voor dakbedekking	Tasi	Geweven palmbladeren gebruikt voor dakbedekking	1	1 2 3
10	Vlechtmaterialen	Tatai mbei wosu	Lianen worden gebruikt als vlechtmateriaal bij de bouw van huizen	1	1
11	Vezels	Uwii u mbei sondi	Kalebassen, rieten, wilde katoen en palmbladeren gebruikt voor het maken van kleding, touw, handwerk, keukengerei en voor gebruik als elementen voor rituelen	1	1 2 3
12	Groeve	Tjatja/Sandu	Zand en grind voor de bouw van huizen en voor het genereren van inkomsten	1 2 3	1 2 3
13	Grond	Doti	Type grond dat wordt gebruikt bij de bouw van huizen	1	1 2 3
14	Harsen	Paw kande	Type harsen van een bepaalde boom die worden gebruikt om vuur aan te steken	1	1
Energie					
15	Brandhout	Faja udu	Brandhout voor het koken	1 2 3	1 2 3
Dagelijkse activiteiten					
16	Plaats om te wonen	Konde	Dorp	●	●
17	Plaats om te bewegen: paden	Pasi	Omvat: wandelpaden tussen dorpen, jachtpaden en wandelpaden naar de rivier	●	●
18	Plaats om te bewegen: wegen	Wagi pasi	Wegen waar auto's kunnen rijden	●	●
19	Plaats om te bewegen: tractorpaden	Koni pasi	Paden waar een tractor heen kan	●	●
20	Plaats om te bewegen: rivieren	Lio	Belangrijkste kern voor transport in het gebied	●	●

No.	Landschapsken-merken	Lokale naam	Beschrijving (gebaseerd op lokale beschrijving)	Belang van ecosysteemdiensten per subregio	
Regulatie van de waterstroom				S1 (Van Pikipada tot Lesipaansi II)	S2 (Van Gunsi tot Botopasi)
21	Zwamp	Pu	Gebieden in primair bos waar water zich ophoopt		
Regulatie van de biotische omgeving					
22	Biodiversiteits-reservoirs	Mbeti liba	Gebieden in het oerwoud die belangrijk zijn voor wilde dieren en voor de bescherming van andere hulpbronnen		
Regulatie van de ruimtelijke structuur					
23	Primair bos	Paw matu	Grote stukken aaneengesloten oerwoud bieden aansluiting en zijn een reservoir voor hulpbronnen voor toekomstige generaties		
Gezondheid					
24	Traditionele medicijnen	Desi uwii	Geneesmiddelen verkregen diep in de oerwouden		
C&S Zelfvoldoening					
25	Recreatie	Gaan dang and kule wata	Stroomversnellingen waar kinderen kunnen spelen		
26	Gelegenheden voor toeristen	Toerist kampu	lodges waar toeristen verblijven, meestal gelegen in gebieden die aantrekkelijk zijn voor toerisme		
Genot					
27	Religieuze plaatsen	Faka pau	Plaatsen in het dorp waar rituelen worden uitgevoerd		
28	Religieuze plaatsen	Wasi moii or tjangaa	Plaatsen in het bos waar rituelen worden uitgevoerd		
C&S Sociale zelfvoldoening					
29	Wasplaats	Lampesi	Aparte plek aan de rivieroever of kreek of grote stenen in de rivier waar vrouwen samenkomen om af te wassen, te baden en te vissen		

No.	Landschapkenmerken	Lokale naam	Beschrijving (gebaseerd op lokale beschrijving)	Belang van ecosysteemdiensten per subregio	
C&S Sociale zelfvoldoening				S1 (Van Pikipada tot Lesipaansi II)	S2 (Van Gunsi tot Botopasi)
30	Voetbalveld	Bali goön	Plaats in het dorp waar mannen samenkomen om te voetballen, terwijl andere mensen zich rond het veld verzamelen voor amusement	●	●
31	Kerk	Keeki	Plaats in het dorp voor het aanbidden volgens een christelijke religie	●	●
32	Begraafplaats	Geebi	Begraafplaats voor leden van de gemeenschap rond het dorp	●	●
33	Heilige plaats	Taku kamian	Plaats voor het behoud van de herinnering aan de voorouders	●	●
34	Plaats eigenschap	Fanoudu kamian	Aparte plaatsen in de bossen die essentieel zijn om de cultuur en tradities van de Saamaka gemeenschappen te behouden	★	★
35	Gevoel van gehechtheid	Goön doti	Letterlijk vertaald als 'aarde', maar het beschrijft een gevoel van deel uitmaken van het land	★	★
36	Belangrijke plaats	Neng u Kamian	Riviereilanden, rivierstenen, kampen, stroomversnellingen en andere plaatsen die om verschillende redenen belangrijk zijn	●	●

Wat deze tabel laat zien:

De tabel laat zien hoe ecosysteemdiensten worden gewaardeerd in subregio 1 (van Pikipada tot Lesipaansi II) en in subregio 2 (van Gunsi tot Botopasi).

Het belangrijkste verschil tussen de subregio's is de waarde die aan hout is toegewezen. In subregio 1 (van Pikipada tot Lesipaansi II) is hout **uitermate belangrijk** en in subregio 2 (van Gunsi tot Botopasi) is hout gewoon belangrijk.

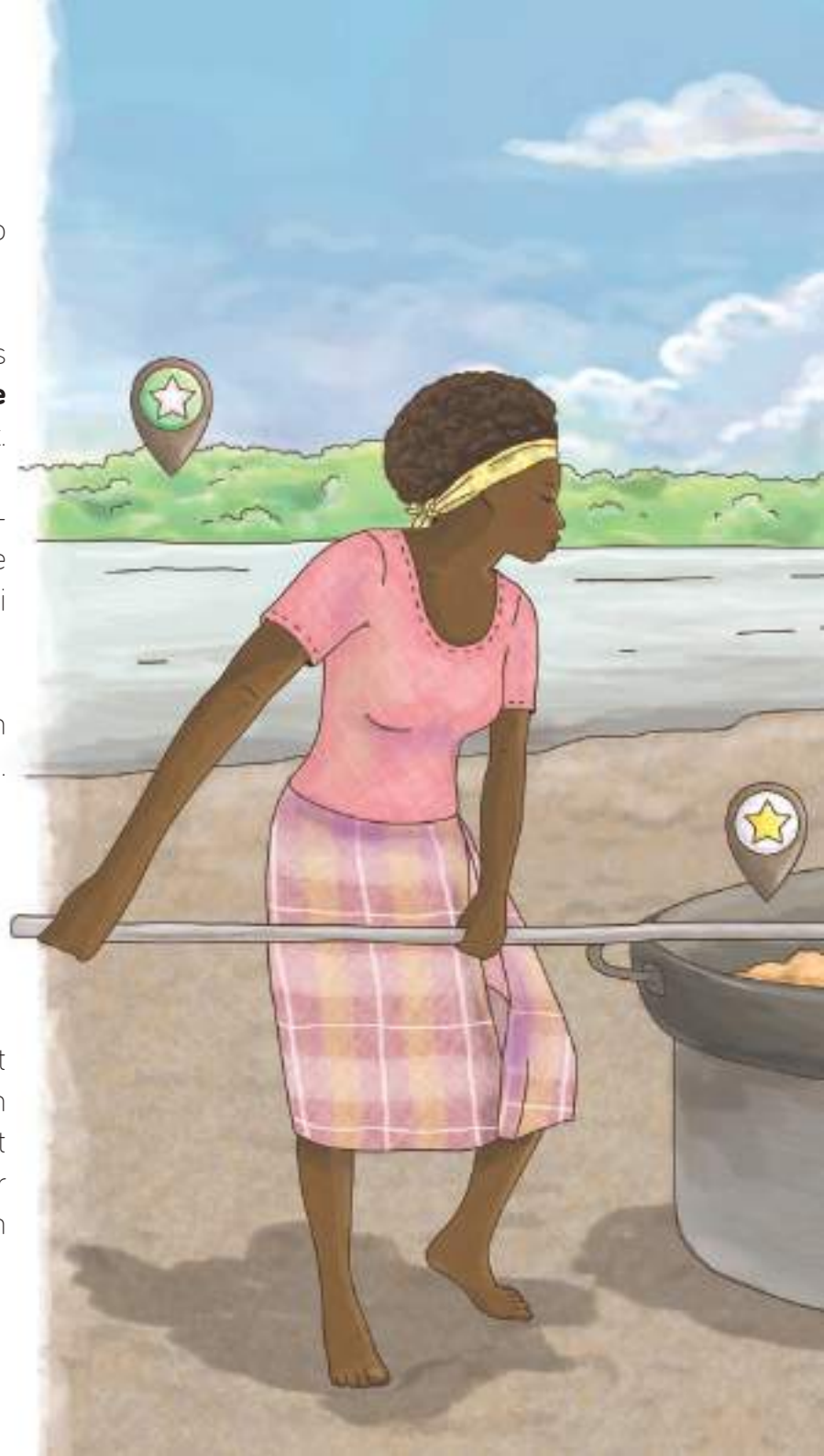
Een ander verschil ligt op het gebied van dakbedekking materialen, vlechtmaterialen, vezels en aarde. In subregio 1 (van Pikipada tot Lesipaansi II) zijn deze ecosysteemdiensten niet zo belangrijk als vroeger. In subregio 2 (van Gunsi tot Botopasi) zijn deze nog steeds belangrijk.

De tabel toont ook de ecosysteemdiensten die niet in cijfers kunnen worden gewaardeerd omdat ze essentieel zijn en niet vervangen kunnen worden. Daarom zijn er geen waarden uitgedrukt in getallen voor deze diensten.

Nut van deze informatie

Deze kennis is nuttig omdat het buitenstaanders laat zien wat belangrijk is en vooral wat essentieel is voor de Saamaka gemeenschappen. Zo denken buitenstaanders misschien dat een steen in de rivier of een moeras in het bos geen essentieel element is voor het welzijn van de Saamaka gemeenschappen. Deze kennis biedt dus inzichten in de manier van leven van de Saamaka gemeenschappen. Ook kan deze de manier veranderen waarop buitenstaanders kijken naar en omgaan met deze gemeenschappen.

De beschikbaarheid en het gebruik van ecosysteemdiensten zijn veranderd, deze zijn anders dan in het verleden

Beschikbaarheid van ecosysteemdiensten

Tijdens vergaderingen gaven de deelnemers uit de Saamaka gemeenschappen regelmatig aan dat de hoeveelheid ecosysteemdiensten is veranderd. Deze is niet hetzelfde als in het verleden, sommige ecosysteemdiensten zijn overbelast geraakt en worden steeds moeilijker te vinden in de natuur. Zo is er bijvoorbeeld de situatie voor vis en wild vlees. Ze zijn nu moeilijk te vinden. De gemeenschappen moeten lange afstanden afleggen om ze te vinden, omdat ze erg schaars zijn in de buurt van de dorpen. Een van de belangrijkste redenen voor de achteruitgang van deze diensten is het gebruik van niet-duurzame praktijken om te vissen en jagen. Tabel 3 hieronder toont de verandering in de beschikbaarheid van enkele van de belangrijkste ecosysteemdiensten.

Gebruik van ecosysteemdiensten

Het komt ook voor dat het gebruik van ecosysteemdiensten door de gemeenschap niet meer hetzelfde is als in het verleden. Zo vertelden leden van de gemeenschap dat ze minder palmoliën gebruiken om te koken, omdat het gemakkelijker is om olie in de winkel te kopen. Ze gaven ook aan dat veel Saamaka's minder traditionele medicijnen gebruiken omdat de leden van de gemeenschap meer vertrouwen op westerse medicijnen. Ook omdat de traditionele kennis over het maken van medicijnen verloren gaat naarmate de ouderen overlijden. Tabel 3 hieronder laat ook enkele verschillen zien in het gebruik van de ecosysteemdiensten gewassen en vissen.

Tabel 3: Veranderingen in het gebruik en de beschikbaarheid van ecosysteemdiensten. S1 (sub regio 1 van Pikipada tot Lesipaansi II). S2 (sub regio 2 van Gunsu tot Botopasi)

Ecosys- teemdienst	Trend				Redenen voor verandering	
	Verandering in gebruik		Verandering in beschikbaarheid		Gebruik	Beschikbaarheid
	S1	S2	S1	S2		
Gewassen	+	++	▼	▼	S1: gebrek aan belangstelling en migratie van jonge en bekwame mensen. De bejaarde mensen die steeds minder in staat zijn nieuwe teeltgebieden open te kappen voor het verbouwen van gewassen blijven dan achter	Afnemende bodemvruchtbaarheid door kortere herstel periodes
Wild vlees	+	+	▼▼	▼▼	Kleinere zoogdieren en vogels die gemakkelijker worden gevonden, zijn vaak de bron van eiwitten. Op grotere dieren wordt met meer inspanning gejaagd voor ceremonies en soms voor inkomen	Het aantal grote zoogdieren is afgenomen als gevolg van hoge jachtdruk, maar ook als gevolg van lawaai van tractoren, kettingzagen en andere verstoringen door menselijke aanwezigheid
Palmoliën	+	+	▲▲	▲▲	S2: Dagelijks gebruikt voor cosmetische doeleinden en voor het genereren van inkomsten, maar het brede gebruik voor koken neemt af. Mensen kopen oliën in de winkel vanwege de hoeveelheid werk die het produceren van deze oliën vergt	Geen verandering, deze is nog steeds overvloedig aanwezig in verlaten kostgrondjes
Vis	+	++	▼▼	▼▼	Voor levensonderhoud zijn mensen meer afhankelijk van kleinere vissen met een lagere voedingswaarde. Het verkrijgen van grotere vissen vereist momenteel het afleggen van grotere afstanden, heeft meer kosten, tijd en moeite	Afname van vis met een hoge economische waarde en voedingswaarde als gevolg van niet-duurzame visserijpraktijken
Hout	++	++	▼▼	▼	Geen verandering. Deze wordt nog steeds veel gevraagd	S1: Voorraden zijn verlaagd door de hoge druk door commerciële houtkap S2: Verhoogde druk voor de bouw van boten en huizen
Traditionele medicijnen	+	+	▼	—	Verlies van traditionele kennis van medicinale planten. Mensen vertrouwen ook meer op westerse medicijnen	Geen verandering, deze is nog steeds overvloedig aanwezig in primaire bossen

De symbolen in de tabel betekenen:

Beschikbaarheid

▲▲ De ecosysteemdienst is nog steeds overvloedig aanwezig

▼▼ De ecosysteemdienst neemt ernstig af

▼ De ecosysteemdienst neemt gematigd af

— Er is geen verandering opgetreden in de beschikbaarheid van ecosysteemdiensten

Gebruik

++ De ecosysteemdienst wordt veel gebruikt

+ De ecosysteemdienst wordt nu niet gebruikt zoals vroeger

Wat deze tabel laat zien:

Verandering in gebruik

Uit de tabel blijkt dat in sub regio 1 (tussen Pikipada en Lesipaansi II) het gebruik van gewassen en vissen ecosysteemdiensten nu minder is dan vroeger (+).

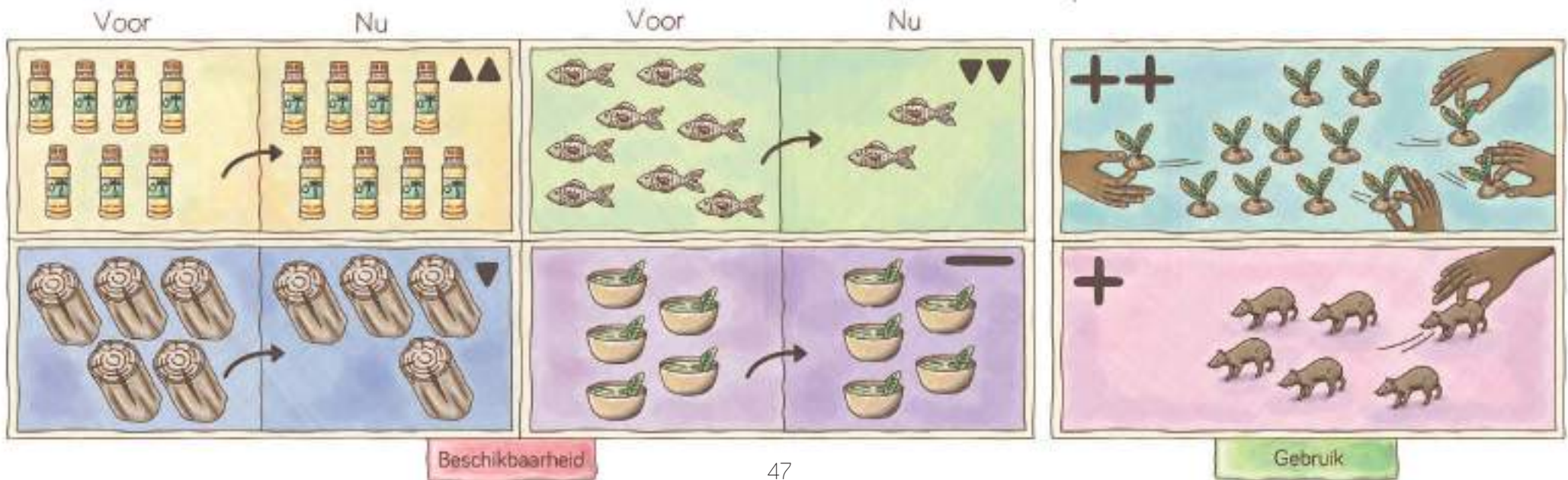
Uit de tabel blijkt dat in sub regio 2 (tussen Gunsu en Botopasi) het gebruik van gewassen en voor vissen ecosysteemdiensten nog steeds hoog is (++).

Uit de tabel blijkt dat in het heel gebied (van Pikipada tot Botopasi) wild vlees, palmolie en traditionele medicijnen nu minder worden gebruikt dan vroeger (+).

Uit de tabel blijkt dat in het heel gebied (van Pikipada tot Botopasi) nog steeds veel gebruik wordt gemaakt van de ecosysteemdienst hout (++).

Belangrijkste redenen voor afname van het gebruik

De afname van het gebruik van de ecosysteemdienst gewassen in sub regio 1 (tussen Pikipada en Lesipaansi II) hangt samen met de verhuizing van jonge volwassenen naar Paramaribo, waardoor ouderen steeds minder in staat zijn nieuwe teeltgebieden te beginnen.

De afname van het gebruik van vis in sub regio 1 (tussen Pikipada en Lesipaansi II) kan verband hebben met de afname van de beschikbaarheid van vis in de buurt van de dorpen. Mensen moeten langere afstanden afleggen, wat tijd, geld en meer moeite kost.

De afname van het gebruik van wild vlees gaat gepaard met meer kosten, tijd en meer inspanning voor de jacht.

De afname van het gebruik van traditionele medicijnen hangt samen met het verlies van traditionele kennis en een grotere afhankelijkheid van westerse medicijnen.

De afname van het gebruik van palmolie voor het koken hangt samen met een voorkeur voor oliën die in de winkel worden verkocht.

Verandering in beschikbaarheid

De tabel toont de beschikbaarheid van ecosysteemdiensten in elke sub regio (sub regio 1 tussen Pikipada en Lesipaansi II en sub regio 2 tussen Gunsi en Botopasi).

Het toont aan dat de ecosysteemdienst gewassen een matige achteruitgang (▼) vertoont in het heel gebied tussen Pikipada en Botopasi.

Het toont aan dat de beschikbaarheid van wild vlees en vis in het heel gebied tussen Pikipada en Botopasi ernstig is afgenomen (▼▼).

Het toont aan dat de beschikbaarheid van hout in sub regio 1 (van Pikipada tot Botopasi) sterk is afgenomen (▼▼).

Uit de tabel blijkt dat palmoliën en traditionele medicijnen nog steeds overvloedig aanwezig zijn in het heel gebied, het heel gebied tussen Pikipada en Botopasi.

Belangrijkste redenen voor afname van de beschikbaarheid

De sterke achteruitgang van hout heeft te maken met commerciële houtkapactiviteiten.

De sterke daling van vis en wild vlees heeft verband met het gebruik van niet-duurzame praktijken die hebben geleid tot overexploitatie van deze ecosysteemdiensten.

Hoe kan deze kennis worden gebruikt door de Saamaka gemeenschappen

Deze kennis vestigt de aandacht van de lokale gemeenschappen op de afname van de beschikbaarheid van ecosysteemdiensten die belangrijk zijn om in hun levensbehoeften te voorzien. De gevolgen van deze achteruitgang zijn belangrijk omdat deze consequenties hebben voor de mogelijkheden van de gemeenschappen om inkomen te genereren. Ook heeft deze achteruitgang een negatieve invloed op de mogelijkheid om voldoende voedsaam voedsel te verkrijgen. Omdat het genereren van inkomen en toegang tot voedsaam voedsel essentieel zijn voor het welzijn van elke persoon is de informatie in deze tabel erg relevant. Deze informatie laat dus zien dat er dingen veranderen in het Saamaka gebied en dat er iets aan gedaan moet worden.

Wat Saamaka gemeenschappen hieraan kunnen doen:

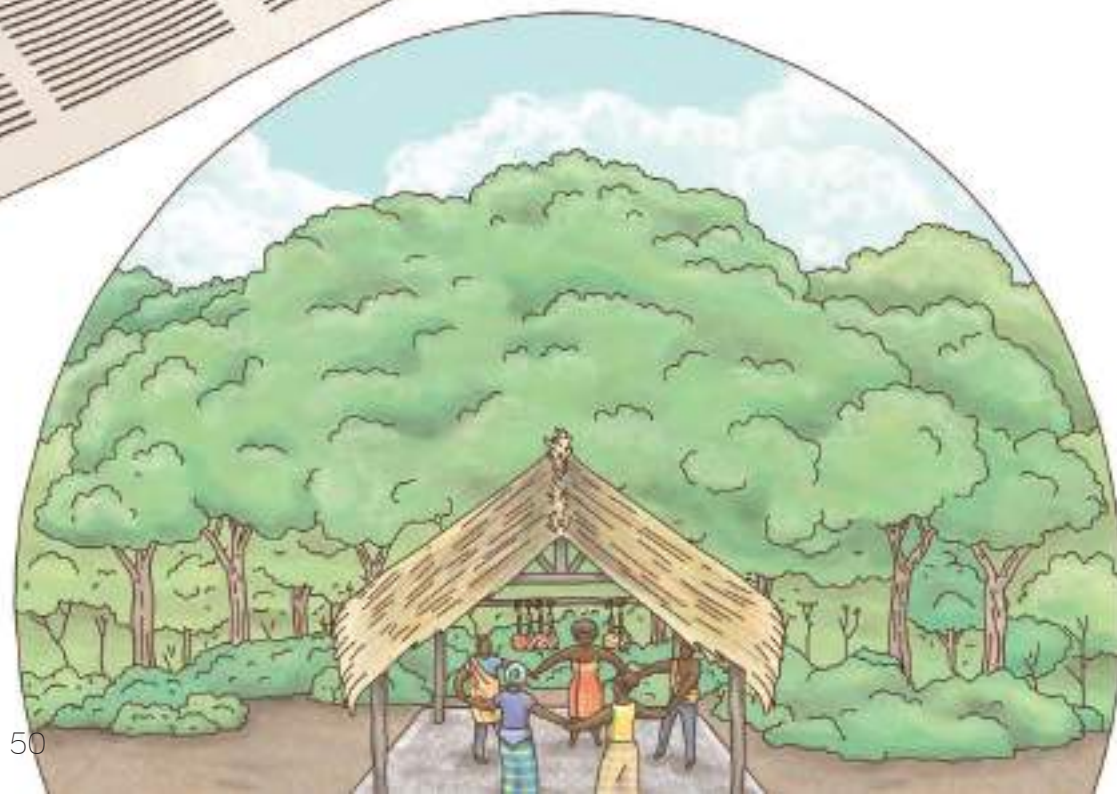
☯ Het is belangrijk dat Saamaka gemeenschappen zichzelf organiseren. Zelforganisatie betekent dat nu er informatie is over de verandering in de beschikbaarheid van ecosysteemdiensten, het belangrijk is dat leden van de gemeenschap samenwerken en actie ondernemen om het bos, de vis, het wild vlees en de grond waarvan ze afhankelijk zijn te beschermen.

☯ Eén actie kan zijn het herzien van de beheerplannen voor alle ecosysteemdiensten die gevaar lopen (vis, hout, wild vlees, bodemvruchtbaarheid en andere). Als deze beheerplannen niet bestaan, kunnen ze worden geschreven. Zo geeft een beheerplan de lokale regels aan die het aantal dieren beperken waarop in een bepaalde periode mag worden gejaagd of een selectieve visteknik.

☯ Een andere cruciale actie die ondernomen moet worden, is investeren in bos- en rivierbehoud op lange termijn, zodat de natuurlijke basis die voor voedsel en inkomen zorgt, blijft bestaan. Een manier om dat te doen is bijvoorbeeld door de bescherming en het strikte beheer van heilige plaatsen in het oerwoud, die onder speciale gebruikelijke regels kunnen worden beheerd.

Uitdagingen

Om naar deze acties toe te werken, is het belangrijk om de twee grootste uitdagingen aan te pakken:

1. Het is noodzakelijk om visionairen, leiders of voorvechters uit de gemeenschap te hebben die vertrouwen tussen verschillende actoren kunnen opbouwen. Personen die de verschillende actoren kunnen samenbrengen om een gemeenschappelijk doel of visie te realiseren. Deze voorvechters zijn ook de personen die de gemeenschap kunnen versterken, cohesie kunnen creëren en wanbeheer van ecosystemen kunnen voorkomen. Versterking van leiderschap zou dus de belangrijkste actie moeten zijn.

2. Het is van cruciaal belang om de sociale instellingen te versterken, namelijk dorpscomités, lokale gemeenschapsverenigingen en gemeenschapsorganisaties, zodat Saamaka gemeenschappen een sterke institutionele basis hebben om gezamenlijk te werken aan gemeenschappelijke doelen. Hiervoor is de steun van maatschappelijke organisaties nodig.

Maar we mogen de verantwoordelijkheid voor het behoud van bossen en de ecosysteemdiensten niet alleen aan de Saamaka gemeenschappen overlaten. Het is noodzakelijk dat ze steun krijgen van buitenstaanders zodat hun vermogen om collectief naar een doel toe te werken versterkt wordt en ze beter toegerust zijn om met een snel veranderende wereld om te gaan.

Wat Saamaka gemeenschappen werkelijk doen om de voorziening van ecosysteemdiensten veilig te stellen

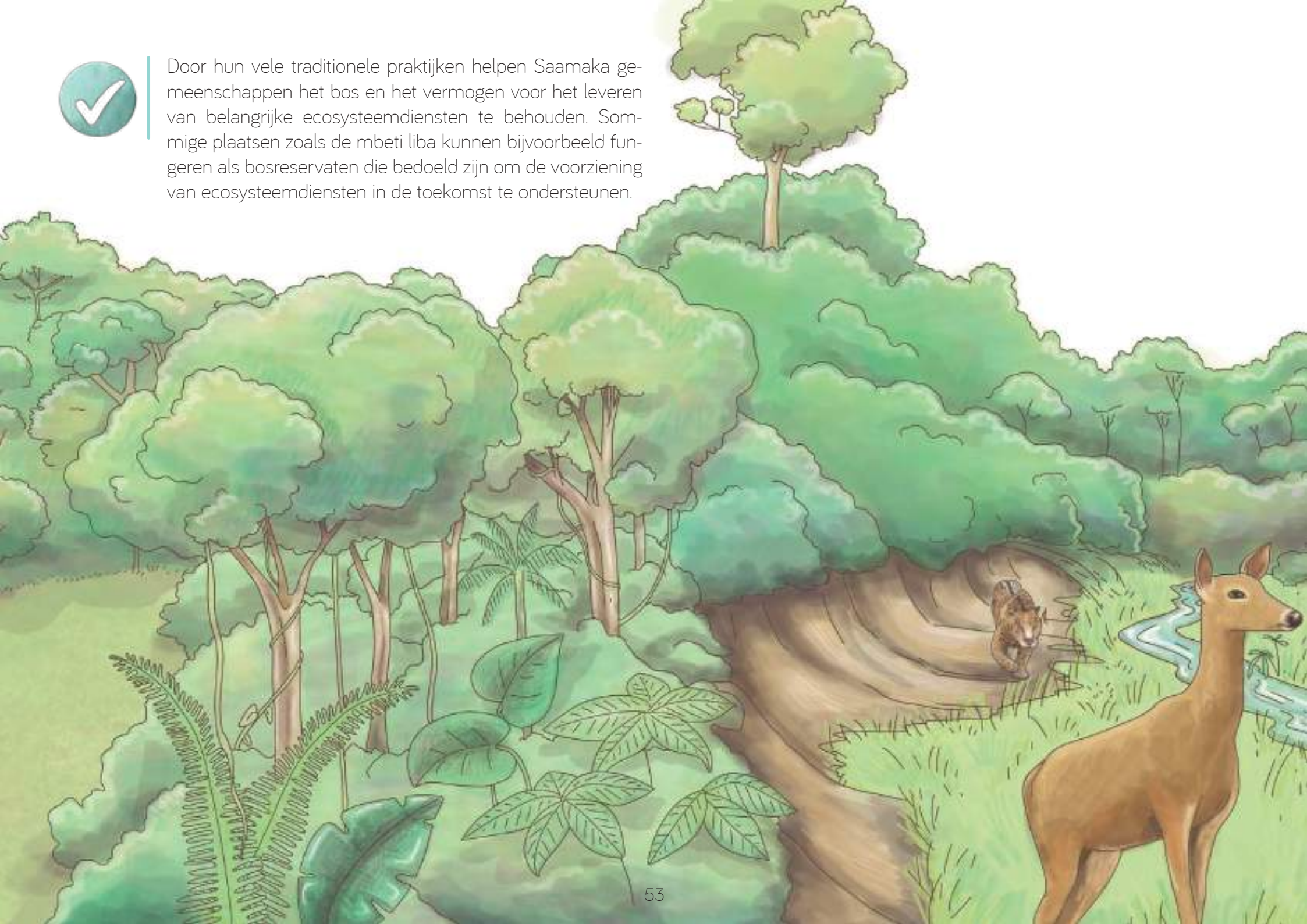

Door het werk dat Saamaka gemeenschappen hebben verricht met de ontwikkeling van kaarten en het verzamelen van informatie over de toestand van de ecosysteemdiensten, zoals gerapporteerd in dit boek, hebben Saamaka gemeenschappen een belangrijke activiteit ondernomen om de levering van ecosysteemdiensten nu en in de toekomst veilig te stellen. Deze activiteit is het genereren van ruime kennis over het Saamaka gebied in een taal die alle belanghebbenden, zowel van binnen als van buiten het Saamaka gebied, gemeen hebben. Deze activiteit is essentieel geweest om Saamaka gemeenschappen inzicht te verschaffen in belangrijke territoriale kwesties en hun bezorgdheid publiekelijk kenbaar te maken in een formaat dat wordt geaccepteerd door westerse wereldbeelden. Dit is belangrijk omdat Saamaka gemeenschappen het bos en de ecosysteemdiensten niet alleen kunnen beschermen. Het is noodzakelijk dat buitenstaanders van de overheid, de academische wereld, maatschappelijke organisaties uit Suriname en uit andere landen de inspanningen van Saamaka gemeenschappen om hun bos te behouden ondersteunen. De kaarten en de kennis die in dit boek worden gepresenteerd, geven de gemeenschappen dus de mogelijkheid om op gelijke wijze met buitenstaanders te communiceren over kwesties die verband houden met hun gebied.

Door hun vele traditionele praktijken helpen Saamaka gemeenschappen het bos en het vermogen voor het leveren van belangrijke ecosysteemdiensten te behouden. Sommige plaatsen zoals de mbeti liba kunnen bijvoorbeeld fungeren als bosreservaten die bedoeld zijn om de voorziening van ecosysteemdiensten in de toekomst te ondersteunen.

BELANGRIJKE SOCIAAL-MILIEUZAKEN IN HET SAAMAKA GEBIED

Intensiteit van het gebruik van ecosysteemdiensten

Wanneer veel leden van de Saamaka gemeenschap een bepaald gebied veel gebruiken, betekent dit dat het gebied intensief wordt gebruikt. Veel leden van de gemeenschap gaan bijvoorbeeld vaak vissen in de Taanga fisi kreek of in de Langa mau kreek. Die kreken worden

dus intensief gebruikt. De locaties waar ecosysteemdiensten door veel mensen vaak worden gebruikt, worden met andere woorden gebieden met intensief gebruik genoemd.

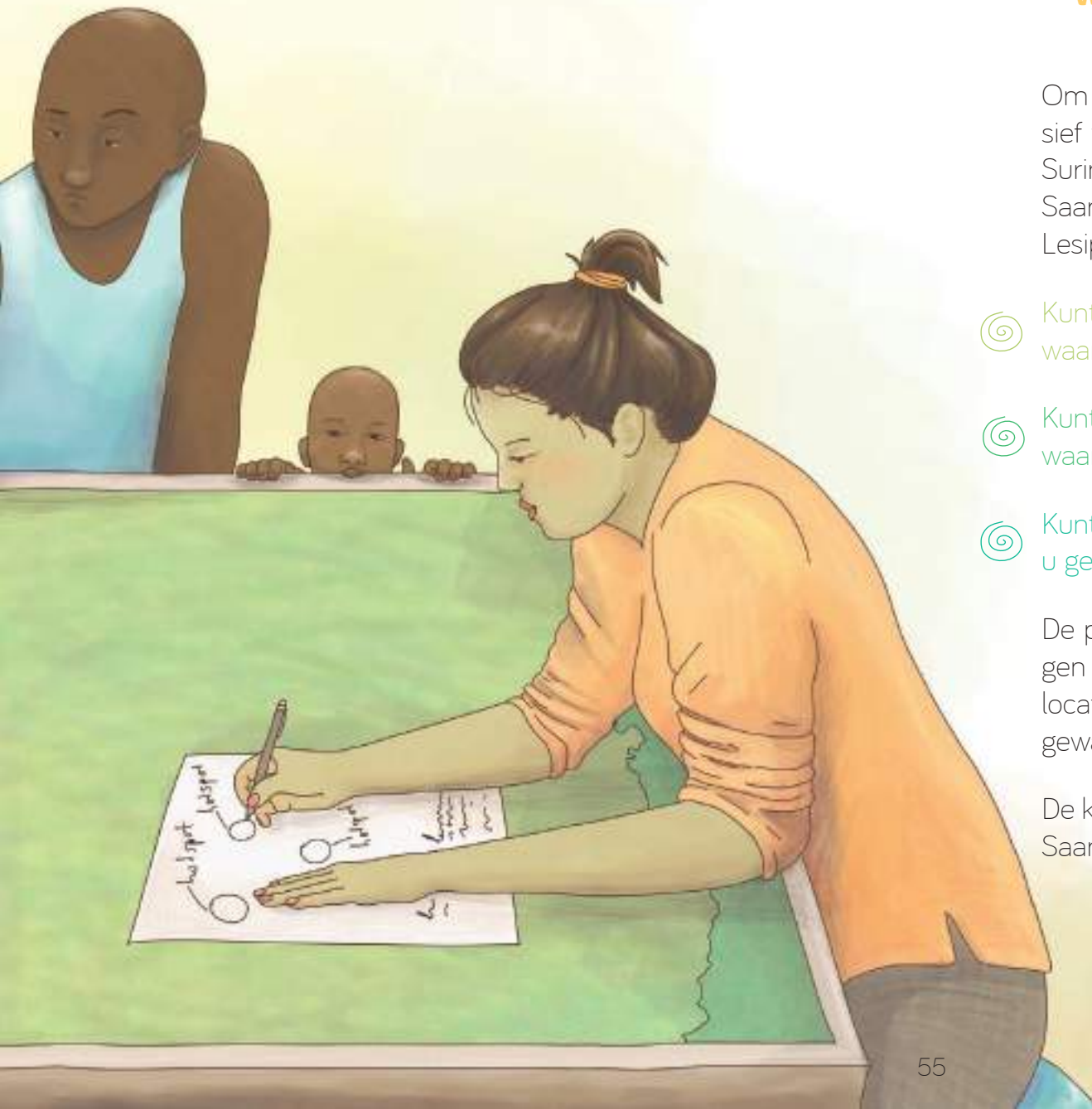
Het proces om gebieden te identificeren waar ecosysteemdiensten intensief worden gebruikt in het Saamaka gebied

Om gebieden te identificeren waar ecosysteemdiensten intensief worden gebruikt in het Saamaka gebied, heeft Tropenbos Suriname de volgende vragen gesteld aan 492 personen uit de Saamaka gemeenschap, 238 in sub regio 1 (van Pikipada tot Lesipaansi II) en 254 in sub regio 2 (van Gunsii tot Botopasi):

- ☉ Kunt u op de kaart de drie belangrijkste locaties laten zien waar u gaat vissen?
- ☉ Kunt u op de kaart de drie belangrijkste locaties laten zien waar u hout kapt?
- ☉ Kunt u op de kaart de drie belangrijkste locaties tonen waar u gewassen verbouwt?

De personen uit de Saamaka gemeenschappen die deze vragen beantwoordden, werden ook gevraagd om op de kaart de locaties te tonen waar ze in het verleden visten, hout kapten en gewassen verbouwden (bijvoorbeeld in 1995).

De kaart die Tropenbos Suriname gebruikte was gemaakt door Saamaka gemeenschappen (zie foto's).

Het resultaat

Verandering in de gebruiksintensiteit van ecosysteemdiensten

De resultaten van de interviews zijn weergegeven in tabel 4.

Wat laat deze tabel zien:

Het gebruik van vis en gewassen tussen 1995 en 2015 in sub regio 2 (van Gunsi tot Botopasi) is verder geïntensiveerd.

Het gebruik van hout in sub regio 1 (van Pikipada tot Lesipaansi II) van 1995 tot 2015 is verder gestegen.

Tabel 4: Verandering in de intensiteit van het gebruik van ecosysteemdiensten in het Saamaka gebied

Ecosysteem- diensten	Sub regio 1 (van Pikipada tot Lesipaansi II)		Sub regio 2 (van Gunsi tot Botopasi)	
	1995	2015	1995	2015
Vis gebruik		 	 	
Houtkap gebruik	 	 	 	
Gewassen gebruik	 	 	 	

Waarom is het gebruik van deze ecosysteemdiensten geïntensiveerd, waarom gebruiken mensen deze ecosysteemdiensten meer?

De toename in het gebruik van hout in sub regio 1 (van Pikipada tot Lesipaansi II) in de afgelopen 20 jaar kan verband hebben met de asfaltering van de Atjoni weg en de aanleg van andere wegen, waaronder de weg naar Pusugrunu. De aanleg van de weg heeft commerciële kansen gecreëerd voor het vinden van houtbronnen.

De toename van het gebruik van vis en gewassen in sub regio 2 (van Gunsii tot Botopasi) in de afgelopen 20 jaar kan te maken hebben met een toename van inwoners bijvoorbeeld gemeenschapsleden uit andere dorpen stroomopwaarts die zich in sub regio 2 komen vestigen. Dus meer mensen, meer gebruik van middelen.

Sub regio 1

Hoe is deze informatie nuttig?

Deze informatie toont de ecosysteemdiensten die door intensief (veel) gebruik meer onder druk staan. In sub regio 1 (van Pikipada tot Lesipaansi II) is deze hout. In sub regio 2 (van Gunsii tot Botopasi) vis en gewassen.

Deze informatie zegt de Saamaka gemeenschappen dat er een risico bestaat dat deze ecosysteemdiensten overbelast worden.

Wat kunnen de Saamaka gemeenschappen eraan doen?

Het is belangrijk om beheerplannen te hebben voor deze belangrijke middelen om ervoor te zorgen dat deze niet overbelast worden. Als deze al overmatig worden benut, is het belangrijk om de beschikbaarheid van deze ecosysteemdiensten te herstellen of te rehabiliteren.

Sub regio 2

Waar worden ecosysteemdiensten intensiever gebruikt

De kaarten in figuur 6 tonen de plaatsen in 1995 en 2015 waar ecosysteemdiensten intensiever zijn gebruikt (gebieden die door veel mensen vaak worden gebruikt). Op de kaarten is het volgende te zien:

Gebieden in donkergroen

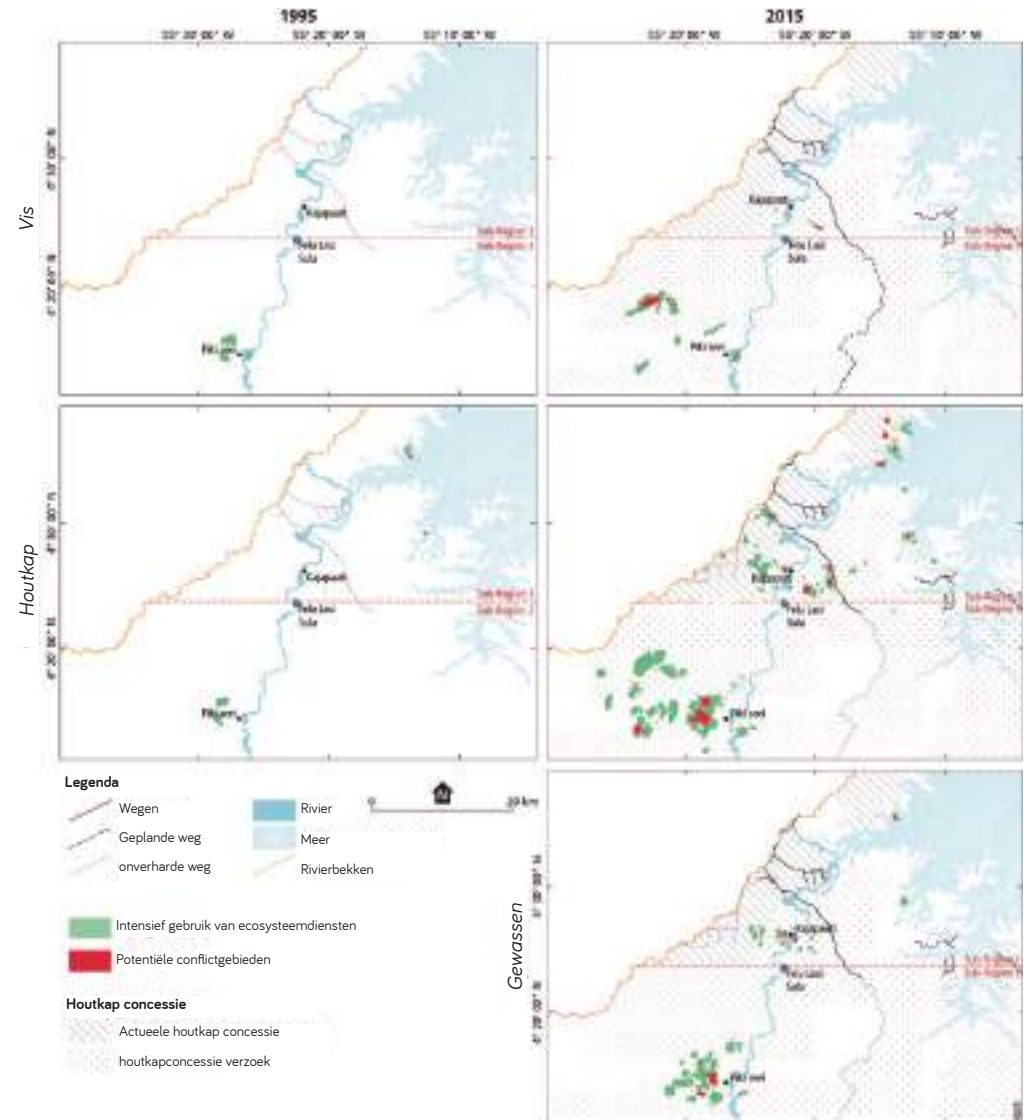
- De gebieden in donkergroen zijn de gebieden die intensiever worden gebruikt (of gebieden die door veel mensen vaak worden gebruikt)
- Uit de donkergroene gebieden in 1995 die overeenkomen met **vis**, blijkt dat in **1995** dicht bij de dorpen intensiever gebruik werd gemaakt van de ecosysteemdienst vis.
- Uit de donkergroene gebieden in 1995 die overeenkomen met **vis** blijkt dat in **2015** ver van de dorpen intensiever gebruik werd gemaakt van de ecosysteemdienst vis.
- De donkergroene gebieden in 1995 die overeenkomen met **hout** laten zien dat in **1995** dicht bij de dorpen intensiever gebruik werd gemaakt van de ecosysteemdienst hout.
- De donkergroene gebieden in 2015 die overeenkomen met **hout** laten zien dat in **2015** ver weg van de dorpen intensiever gebruik werd gemaakt van de ecosysteemdienst hout.
- De donkergroene gebieden die overeenkomen met **gewassen** zijn groter en talrijker in sub regio 2 (van Gunsu tot Botopasi) en kleiner en minder talrijk in sub regio 1 (van Pikipada tot Lesipaansi II).

Gebieden in rood en paars

Rode en paarse gebieden op de kaarten tonen gebieden waar er **meer druk is door gebruik**; daarom lopen deze gebieden mogelijk een groter risico op overexploitatie.

Figuur 6: Locaties waar het gebruik van ecosysteemdiensten intensief is

Ontwikkelingen in landgebruik

De kaarten uit 1995 laten zien dat er in dit jaar **geen** wegen waren, noch concessies voor gemeenschapsbos.

Uit de kaarten van 2015 blijkt dat er in dit jaar **al** wegen waren aangelegd en één concessie voor bosbouw was verleend in sub regio 1 (van Pikipada tot Lesipaansi II).

Uit de kaarten van 2015 blijkt dat in dit jaar **in het heel gebied toestemming is gevraagd voor gemeenschapsbos.**

Effect van wegen en bosbouwconcessies op het gebruik van ecosysteemdiensten in het Saamaka gebied

Een inspectie van de landgebruiksontwikkelingen (wegen en gemeenschapsbosbouw activiteiten) laat zien dat de toename van het gebruik van ecosysteemdiensten (met name hout) verband kan hebben met de aanwezigheid van wegen en gemeenschapsbosbouw activiteiten.

Hoe is deze kennis nuttig?

Ten eerste is deze kennis nuttig omdat het Saamaka mensen liet zien hoe intensief ze hun gebied gebruiken. En als de intensivering in het gebruik van belangrijke ecosysteemdiensten voortduurt (als die donkergroene gebieden veel worden gebruikt en rood worden) is het mogelijk dat op die locaties de ecosysteemdiensten vis, hout en gewassen worden overbelast.

Overexploitatie van hotspots kan vooral een risico vormen in sub regio 2 als gevolg van een hogere bevolkingsdruk.

Rechtvaardigheidsaspecten in het gebruik van ecosysteemdiensten in het Saamaka gebied

Niet alle leden van de Saamaka gemeenschap hebben dezelfde mogelijkheden om gebruik te maken van de ecosysteemdiensten in hun grondgebied. Degenen die bijvoorbeeld boten en geld voor benzine hebben, kunnen naar verder gelegen gebieden om grote vissen met een hoge voedingswaarde te vangen. Terwijl andere leden van de gemeenschap die niet over voldoende middelen (materiaal en geld) beschikken, afhankelijk moeten zijn van kleinere vissen met een lagere voedingswaarde die vlakbij het dorp gevangen worden.

Wanneer sommige gemeenschapsleden meer mogelijkheden hebben om gebruik te maken van bepaalde ecosysteemdiensten dan andere gemeenschapsleden, wordt dat in de westerse taal onrechtvaardigheid genoemd.

Maar wanneer alle leden van de gemeenschap steun krijgen om te verkrijgen wat ze nodig hebben om in hun basisbehoeften te voorzien, dan wordt dat in de westerse taal rechtvaardigheid genoemd.

Onrechtvaardigheid

Onrechtvaardigheid in het Saamaka gebied

Als onderdeel van dit project is een studie uitgevoerd welke geresulteerd heeft in een algemeen overzicht van rechtvaardigheidsaspecten in het Saamaka gebied (sub regio 1 van Pikipada tot Lesipaansi II en sub regio 2 van Gunsu tot Botopasi).

De resultaten van deze studie zijn te zien in tabel 5. De tabel laat zien rondom welke ecosysteemdiensten er rechtvaardigheid is en rond welke onrechtvaardigheid in elke sub regio.

Rechtvaardigheid

Onrechtvaardigheid

Ergens tussenin

Rechtvaardigheid

Tabel 5: Rechtvaardigheid in de mogelijkheden voor toegang tot en gebruik van ecosysteemdiensten in het Saamaka gebied

Gebruikers-categorie	Aantal mensen gevraagd	Ecosysteemdienst	Rechtvaardigheid ³	
			1995	2015
Sub regio 1 (van Pikipada tot Lesipaansi II)	238	Vis distributie	☹️	☹️
		Hout distributie	😊	☹️
		Gewassen distributie	-	😐
Sub regio 2 (van Gunsi tot Botopasi)	254	Vis distributie	☹️	☹️
		Hout distributie	😐	😐
		Gewassen distributie	-	☹️

3. Based on the Gini coefficient. For details of this calculations and results see <https://books.ipkampprinting.nl/thesis/534893-Ramirez/> chapter 4.

Op basis van de reacties van de mensen die geïnterviewd zijn, is dit wat de tabel laat zien:

☹️ In het verleden (1995) en tot op heden is er **onrechtvaardigheid** rondom het gebruik van de ecosysteemdienst vis in sub regio 1 (van Pikipada tot Lesipaansi II) en in sub regio 2 (van Gunsi tot Botopasi).

☹️ In het verleden was er rechtvaardigheid rondom het gebruik van de ecosysteemdienst hout in sub regio 1 (van Pikipada tot Lesipaansi II), maar momenteel is er **onrechtvaardigheid** rondom het gebruik van de houtbronnen.

😐 In het verleden en in het heden was er enkel **bezorgdheid over de rechtvaardigheid** - niet slecht en ook niet goed - met betrekking tot het gebruik van de ecosysteemdienst hout in sub regio 2 (van Gunsi tot Botopasi).

😐 Er zijn enkele **bezorgdheid over de rechtvaardigheid** - niet slecht en ook niet goed - met betrekking tot het gebruik van de ecosysteemdienst gewassen in sub regio 1 (van Pikipada tot Lesipaansi II).

☹️ Er is **onrechtvaardigheid** in het gebruik van de ecosysteemdienst gewassen in sub regio 2 (van Gunsi tot Botopasi).

Mogelijke redenen voor onrechtvaardige uitkomsten

Bevolkingsgroei: Wanneer leden van de Saamaka gemeenschap uit de verder afgelegen dorpen in sub regio 1 en 2 komen wonen, kan er meer concurrentie zijn tussen de gemeenschapsleden om de ecosysteemdiensten.

Wegen: Het bestaan van wegen in sub regio 1 (van Pikipada tot Lesipaansi II) verhoogt de geldwaarde van de ecosysteemdienst hout. Er is dus meer concurrentie om de ecosysteemdienst hout. Lokale elites (leden van de gemeenschap die meer macht hebben) hebben betere mogelijkheden om toegang te krijgen tot ecosysteemdiensten van hout dan veel gewone leden van de gemeenschap.

Er zijn nog geen wegen in sub regio 2 (van Gunsi tot Botopasi), dus niet zoveel onrechtvaardigheid rondom het gebruik van hout. Maar wanneer wegen zich uitstrekken tot het gebied van sub regio 2 (van Gunsi tot Botopasi), kan de onrechtvaardigheid daar erg groot zijn vanwege bevolkingsdruk.

Nut van deze informatie voor de Saamaka gemeenschappen?

Voor de Saamaka gemeenschappen is deze informatie belangrijk om een idee te hebben van problemen aangaande rechtvaardigheid in het Saamaka gebied en om te begrijpen hoe wegen en bevolkingsdruk deze rechtvaardigheid kunnen beïnvloeden.

Het is erg belangrijk om in een gemeenschap aspecten van rechtvaardigheid in beschouwing te nemen. Want als er Onrechtvaardigheid is, kunnen er conflicten zijn tussen leden van de gemeenschap en zullen conflicten verdeeldheid veroorzaken. Als er rechtvaardigheid is, is er harmonie en eenheid.

Harmonie en eenheid zijn zeer belangrijke zaken in het welzijn van gemeenschappen.

Maatschappelijke verschillen binnen de Saamaka gemeenschappen

De Saamaka gemeenschappen zijn niet hetzelfde op sociaal vlak. Er zijn sociale verschillen tussen hen. Elk lid van de Saamaka gemeenschap behoort bijvoorbeeld tot een van de 12 clans. Clan lidmaatschap bepaalt de rechten op het bos en de ecosysteemdiensten. Sommige clans zijn bijvoorbeeld hoger in de hiërarchie vanwege de verwantschap met speciale voorouders. Dan hebben die clans mogelijk meer toegangsrechten

tot bosgebieden en de ecosysteemdiensten daarvan dan andere clans die deze verwantschap niet hebben.

Zo laten de resultaten van het onderzoek van Tropenbos Suriname zien dat sommige clans betere toegangsrechten tot hout en gewassen hebben dan andere clanleden. Onderstaande tabel 6 geeft een idee van dit verschil

De gezichten in de tabel geven aan:

Meer mogelijkheden voor toegang tot en gebruik van bosgebieden en ecosysteemdiensten

Minder mogelijkheden voor toegang tot en gebruik van bosgebieden en de ecosysteemdiensten

Niet meer of minder (ergens tussenin) mogelijkheden om toegang te krijgen tot en gebruik te maken van bosgebieden en haar ecosysteemdiensten

Tabel 6: Perceptie van toegangsmogelijkheden tot de ecosysteemdiensten gewassen en hout volgens clan

Clan	ecosysteem-diensten	Toegangsmogelijkheden voor elke clan	Aantal mensen gevraagd per clan
Clan 1	Hout	☹️	4
	Gewassen	☹️	
Clan 2	Hout	☹️	37
	Gewassen	☹️	
Clan 3	Hout	☹️	146
	Gewassen	☹️	
Clan 4	Hout	😊	54
	Gewassen	😊	
Clan 5	Hout	☹️	22
	Gewassen	😊	
Clan 6	Hout	☹️	126
	Gewassen	☹️	
Clan 7	Hout	😊	7
	Gewassen	☹️	
Clan 8	Hout	😊	31
	Gewassen	☹️	
Clan 9	Hout	😊	28
	Gewassen	😊	
Clan 10	Hout	☹️	23
	Gewassen	☹️	
Clan 11	Hout	☹️	4
	Gewassen	☹️	
Clan 12	Hout	☹️	10
	Gewassen	😊	

Wat laat deze tabel zien:

De belangrijkste boodschap van deze tabel is dat er belangrijke sociale verschillen zijn binnen de Saamaka gemeenschappen. Sommige hebben meer, sommige hebben minder, sommige hebben meer mogelijkheden voor toegang tot en gebruik van bosgebieden en de ecosysteemdiensten.

De mogelijkheden voor toegang tot en gebruik van ecosysteemdiensten onder Saamaka gemeenschappen kunnen worden verleent op basis clan lidmaatschap, sociale status en traditionele normen voor de distributie van hulpbronnen.

Hoe is deze informatie nuttig?

Deze informatie is vooral nuttig voor buitenstaanders die de neiging hebben Saamaka gemeenschappen als een homogene gemeenschap te zien. Dat zijn ze niet. Er zijn sociale verschillen binnen deze gemeenschappen.

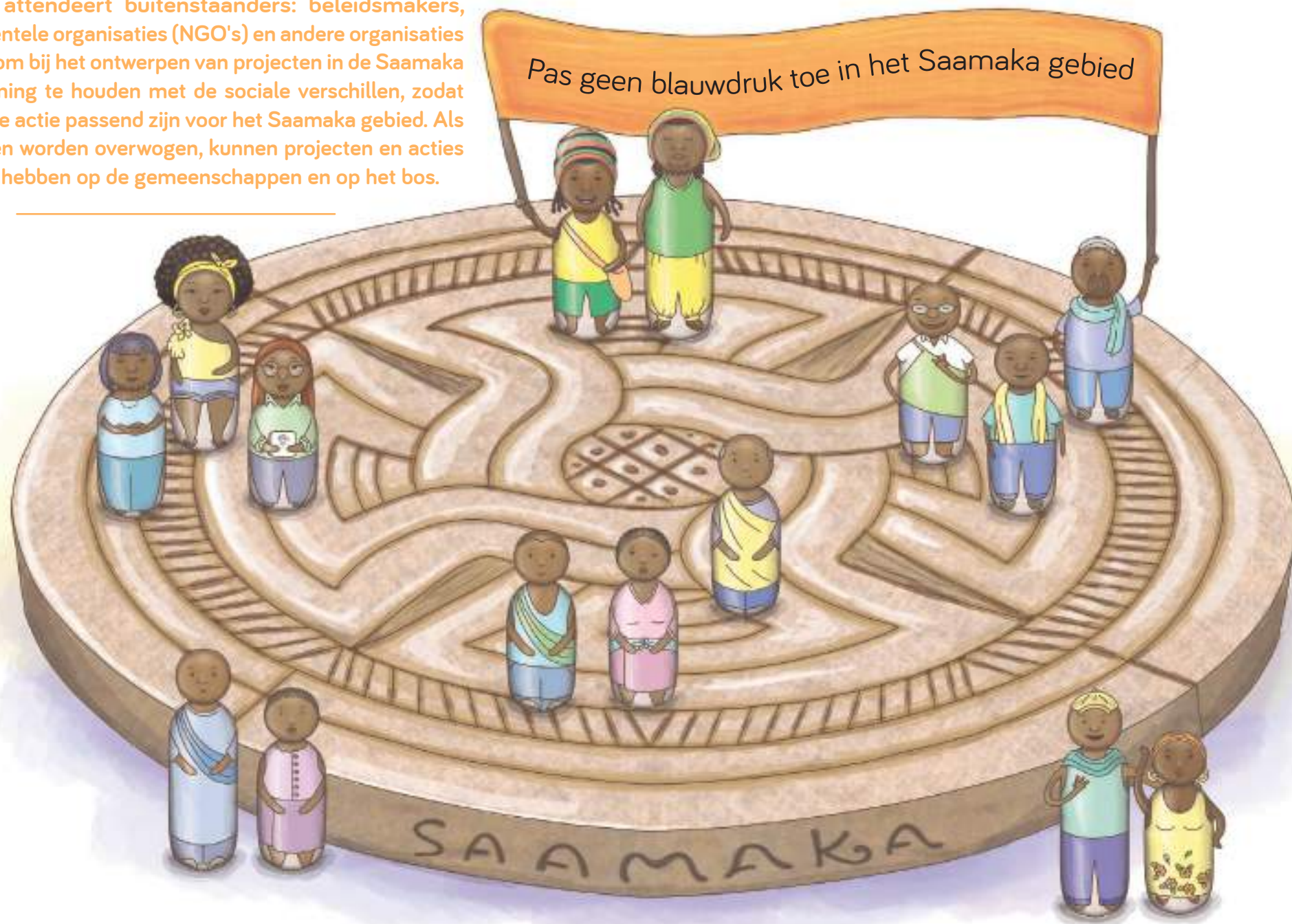

En deze verschillen moeten gerespecteerd en overwogen worden wanneer er beleid wordt geformuleerd en wanneer er projecten worden gepland betreffende het Saamaka grondgebied.

Als deze verschillen niet in overweging worden genomen, is het mogelijk dat Saamaka gemeenschappen niet worden begrepen door buitenstaanders. Zodoende kunnen projecten die op hun grondgebied worden uitgevoerd, ongepast zijn voor de Saamaka gemeenschappen.

Deze kennis attendeert buitenstaanders: beleidsmakers, non-gouvernementele organisaties (NGO's) en andere organisaties op het belang om bij het ontwerpen van projecten in de Saamaka gebieden rekening te houden met de sociale verschillen, zodat het beleid en de actie passend zijn voor het Saamaka gebied. Als deze verschillen worden overwogen, kunnen projecten en acties meer effect hebben op de gemeenschappen en op het bos.

CONCLUSIE

Zaken veranderen snel in de wereld en de drijvende krachten van verandering reiken tot ver in het grondgebied van de Saamaka gemeenschappen. Vanwege deze krachten en veranderingen worden Saamaka gemeenschappen geconfronteerd met commerciële landgebruiksdruk op hun gebied, aantasting van het milieu, conflicten tussen leden van de gemeenschap en natuurbeschermingsdilemma's (voorzien in de behoeften aan levensonderhoud op korte termijn in plaats van bosbehoud op lange termijn).

Om met dit alles om te gaan, is het belangrijk dat Saamaka gemeenschappen vaardigheden ontwikkelen om zich aan te passen aan nieuwe sociale en ecologische omstandigheden. Centraal bij deze vaardigheden staat **de urgentie om de capaciteiten van de Saamaka gemeenschappen te versterken om hun grondgebied duurzaam te beheren met het oog op veranderingen.**

Kennisinstrumenten en motivatie van de lokale gemeenschap zijn twee belangrijke elementen om deze capaciteit te versterken.

Kennisinstrumenten zoals die in dit boek worden gegenereerd, kunnen Saamaka gemeenschappen in staat stellen om invloed uit te oefenen op de beslissingen over landgebruik die van invloed zijn op hun leven.

Maar zonder de **motivatie** van lokale gemeenschappen om zich te verenigen en wanbeheer van hun grondgebied te voorkomen, zal er weinig veranderen om hun bos te behouden. Het vergroten van de rechtvaardigheid rond mogelijkheden voor levensonderhoud, werkgelegenheid en toegang tot sociale diensten (betere toegang tot onderwijs, gezondheidszorg, veilig drinkwater, elektriciteit) kan de motivatie van lokale gemeenschappen om deel te nemen aan hun eigen ontwikkeling effectief vergroten.

Algemeen wordt erkend dat toegang tot sociale diensten (onderwijs, gezondheid, voeding en werkgelegenheid) grotere gevolgen kan hebben voor bosbeheer dan stappen welke alleen gericht zijn op bosbehoud.

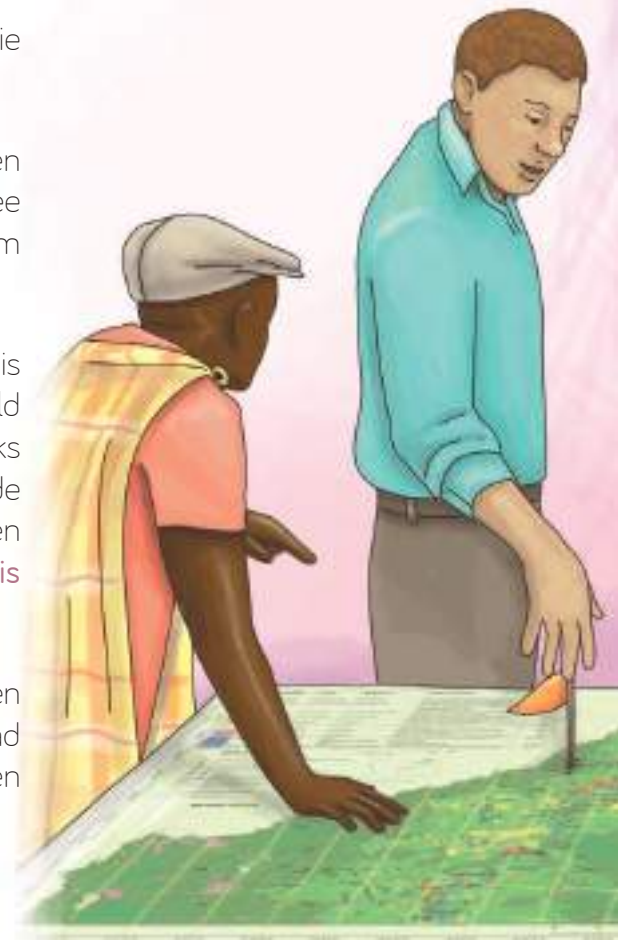

AANBEVELINGEN

TER VERSTERKING VAN SAAMAKA ZEGGENSCHAP IN BESLISSINGEN OVER LANDGEBRUIK

Aanbevelingen voor de Saamaka gemeenschappen

- ✓ Saamaka gemeenschappen moeten de invloed van de kaarten die ze in dit proces hebben ontwikkeld beter begrijpen.
- ✓ Saamaka gemeenschappen kunnen de kaarten en de kennis erin gebruiken als gegronde documentatie van de gebieden die ze gebruiken en nodig hebben voor hun levensonderhoud en welzijn.
- ✓ Saamaka gemeenschappen zouden erop moeten aandringen dat planners van landgebruik deze kaarten gebruiken als besluitvormingsinstrument tijdens overlegprocessen (bijvoorbeeld als onderdeel van Free Prior Informed Consent). Op deze manier kunnen Saamaka gemeenschappen een gelijkwaardige stem hebben in besluitvormingsprocessen over landgebruik in het Saamaka gebied.
- ✓ In verband hiermee is een belangrijke aanbeveling voor de Saamaka gemeenschappen om de kennis in de kaarten te integreren in bestaande besluitvormingssystemen voor landgebruik, zoals bijvoorbeeld Gonini.org van SBB (Stichting voor Bosbeheer en Bostoezicht). Op deze manier kunnen landgebruiks planners en bedrijven die gebruikmaken van openbare informatie, effectief rekening houden met de behoeften, wensen en huidige realiteit van Saamaka gemeenschappen bij het ontwerpen van plannen van aanpak. **Wat niet bekend is, lijkt niet te bestaan, daarom is het openbaar communiceren van kennis belangrijk.**
- ✓ Saamaka gemeenschappen moeten de informatie over de toestand van hun ecosysteemdiensten gebruiken als basis voor het opstellen van beheerplannen. Deze plannen kunnen hen helpen de voorraad ecosysteemdiensten te beschermen die belangrijk zijn voor hun levensonderhoud en welzijn. Het opstellen van beheerplannen is ook een belangrijke stap in de richting van de toewijzing van grondrechten.

Aanbeveling voor beleidsmakers

Deze tool is erg handig voor ons. We kunnen nu buitenstaanders laten zien welke ecosysteemdiensten belangrijk zijn voor de Saamaka gemeenschap.

En we zullen het gebruiken in elk consultatieproces rond landgebruik in ons gebied.

Beleidsmakers kunnen deze kennis gebruiken om te begrijpen hoe Saamaka gemeenschappen hun gebied gebruiken en hoe ze omgaan met de problemen, aangaande ecosysteemdiensten die belangrijk zijn voor hun levensonderhoud en welzijn, waarmee ze geconfronteerd worden.

Beleidsmakers kunnen deze kennis gebruiken om te reageren op de behoeften van de Saamaka gemeenschappen met een aanpak welke gebaseerd is op de lokale realiteit van deze gemeenschappen. Dit betekent vervanging van besluitvormingsprocessen van bovenaf. Hierbij worden de landgebruiks- en natuurbeschermingsagenda's van regeringen en donoren vaak opgelegd aan de reële verwachtingen van gemeenschappen met betrekking tot het gebruik van hun ecosysteemdiensten. **Een beter begrip van de lokale realiteit zal leiden tot meer overeenstemmend en dus effectieve beslissingen over landgebruik in het Saamaka gebied.**

Een andere aanbeveling voor beleidsmakers is om beleidsmandaten te creëren die de toepassing van de participatieve karteringsbenaderingen vereisen, zoals die in dit boek worden gepresenteerd, en deze toepassen in strategische milieuevaluaties (SEA's) en milieueffectbeoordelingen (EIA) met betrekking tot landgebruik interventies in bosgebieden bewoond door inheemse en tribale gemeenschappen. Op deze manier kunnen de behoeften en prioriteiten van lokale gemeenschappen worden gerespecteerd.

Aanbevelingen voor NGO's en academia

Eerst communicatie en vertrouwen opbouwen. Tijdens participatieve karteringsprojecten met inheemse en tribale gemeenschappen moet er eerst vertrouwen gecreëerd worden door transparante communicatie, respect en begrip voor lokale realiteiten en verwachtingen; alle andere participatieve karteringsdoelstellingen moeten aan deze basisvereiste voldoen.

Identificeer en versterk een interne voorvechter (versterk leiderschap). Het is onwaarschijnlijk dat de doelstellingen van participatieve karteringsprojecten met inheemse en tribale gemeenschappen succesvol zullen zijn zonder een sterke interne "voorvechter" die het gebruik van de lokale kennis op de kaarten in relevante projecten en besluitvormingsprocessen bevordert. Projecten moeten dus in een vroeg stadium een sympathieke deelnemer of groep deelnemers identificeren die de training en technische assistentie kunnen krijgen om deze taak uit te voeren.

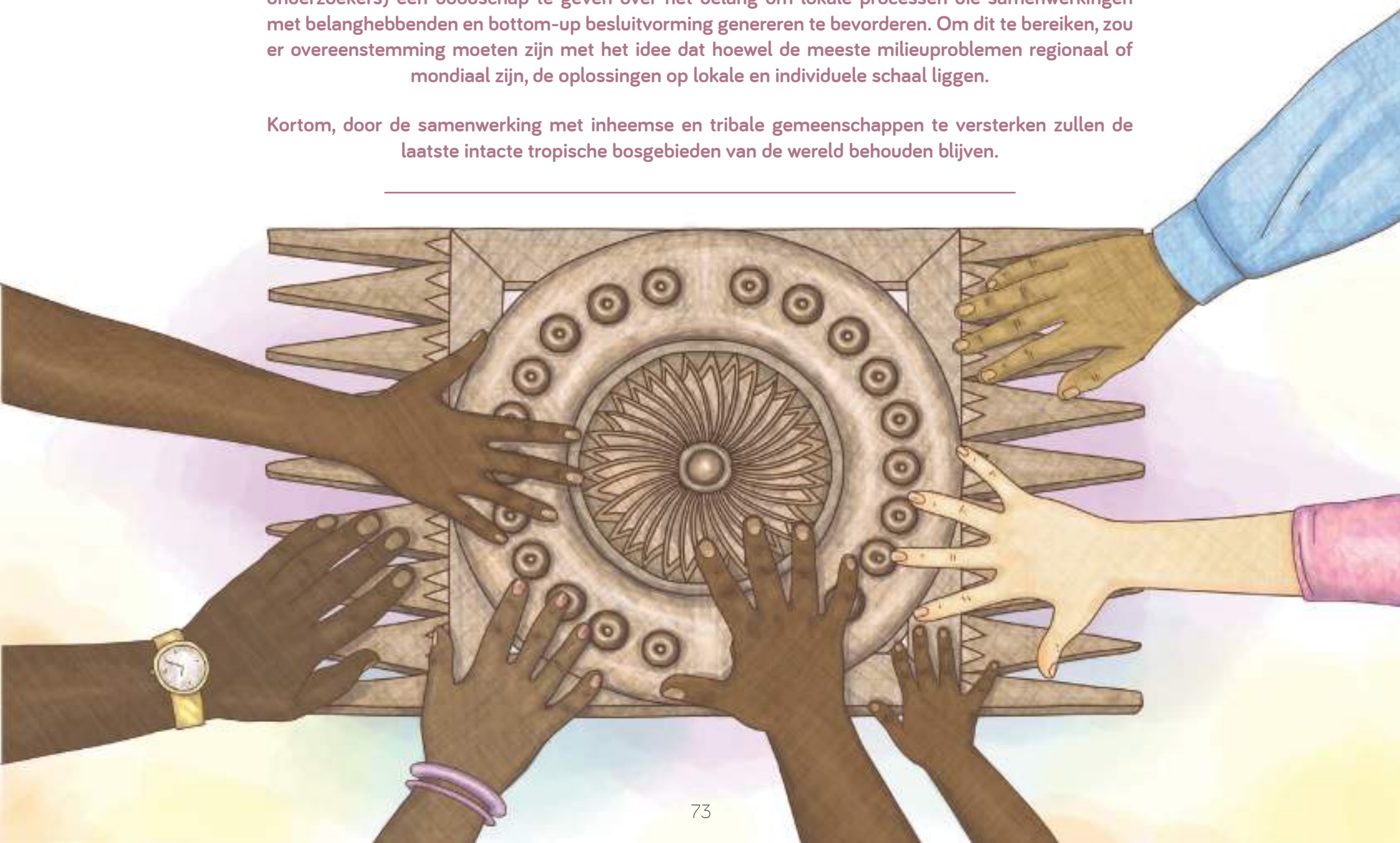

Houdt toezicht op de verwachtingen van de gemeenschap. Een belangrijke uitdaging bij participatieve karteringsprojecten en beoordelingen zoals gerapporteerd in dit boek, is het beheren van de verwachtingen van de gemeenschap over wat er zal gebeuren nadat het project is voltooid. Gemeenschappen verwachten doorgaans dat hun inbreng niet alleen informatieverstrekking is, maar dat deze informatie wordt gebruikt om beslissingen te beïnvloeden. Daarom is een belangrijke aanbeveling dat een participatief karteringsproject niet het eindpunt van projecten mag zijn, maar het begin van een proces waarin de ontdekte problemen worden aangepakt. **In die zin is de belangrijkste boodschap hier het ontwerpen van projecten die inspelen op de behoeften van de lokale gemeenschap en die onderdeel zijn langetermijnprocessen die verandering zullen genereren. Plan zodoende de tijd en het budget.**

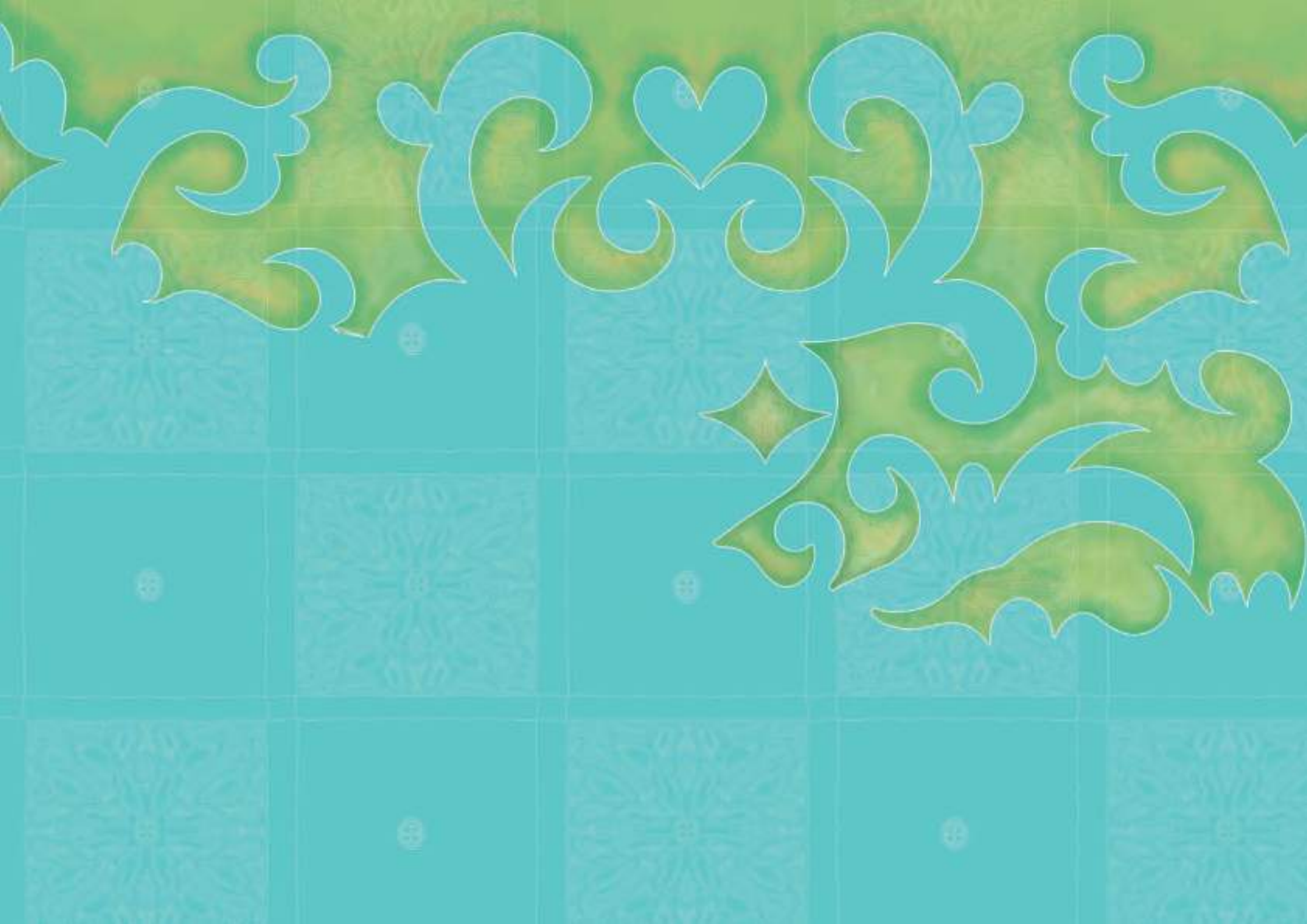

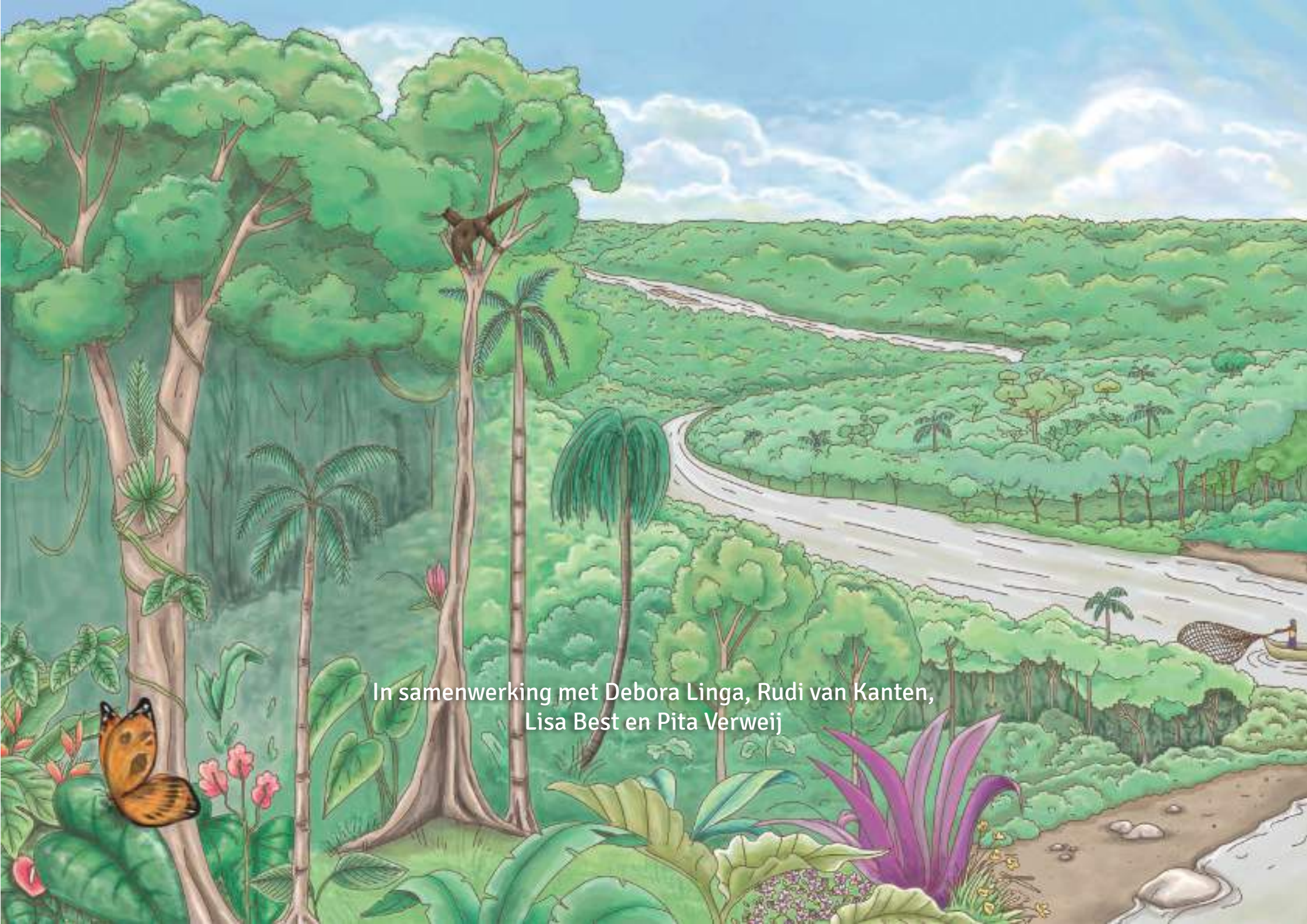
De processen en resultaten in dit boek zijn bedoeld om beroepsbeoefenaars (bijvoorbeeld NGO's en onderzoekers) een boodschap te geven over het belang om lokale processen die samenwerkingen met belanghebbenden en bottom-up besluitvorming genereren te bevorderen. Om dit te bereiken, zou er overeenstemming moeten zijn met het idee dat hoewel de meeste milieuproblemen regionaal of mondiaal zijn, de oplossingen op lokale en individuele schaal liggen.

Kortom, door de samenwerking met inheemse en tribale gemeenschappen te versterken zullen de laatste intacte tropische bosgebieden van de wereld behouden blijven.

In samenwerking met Debora Linga, Rudi van Kanten,
Lisa Best en Pita Verweij